

De Landeigenaar

Driemaandelijks ledenblad van Landelijk Vlaanderen – sep / okt / nov 2023

in Vlaanderen

100 Jubileum
ste Landeigenaar

30 jaar vereniging
voor private eigenaars

20 jaar
Landelijk Vlaanderen

Vlaamse Parken
Interview met Peter De Wilde

Word NU lid van Landelijk Vlaanderen!
www.landelijk.vlaanderen

Landelijk Vlaanderen

© Veerbaert & Theux

Welke impact heeft een storm op uw bos?

Zware tot zeer zware stormen komen in Vlaanderen veelvuldiger en intenser voor.

Een zware storm (windkracht 10) komt gemiddeld ongeveer eens per twee jaar voor en een zeer zware storm (windkracht 11) eens per 10 jaar. De stormen Ciara, Dennis, Jorge, Eunice en Odette hebben de voorbije jaren een piek in het aantal schadegevallen veroorzaakt tijdens het voorjaar. Tijdens de storm Eunice werd met 133 km per uur de zwaarste windstoot in West-Vlaanderen in 20 jaar tijd gemeten. Stormschades kwamen in het verleden ook voor, maar ditmaal is het anders. Dit zijn drie jaren op rij met veel schade. De KMI-klimaatmodellen voorspellen een toename van de stormintensiteit en -frequentie in Europa.

De aanplant van een klimaatbestendig bos.

Echter, een klimaatbestendig bos realiseren na een storm leidt tot zaag- en opruimingskosten, plantmateriaal (als er naaldbout stond krijg je opnieuw naaldbout in plaats van het gewenste loofhout) en ondersteunende maatregelen als steenmeelbemesting (om de zuurgraad van de grond aan te passen voor loofhout) en vraatbescherming tegen reeën (want die zijn dol op jong loofhout). De kosten tellen fors op en juist dit kan nu worden verzekerd.

De Bossenverzekering van OBV is de enige verzekering in België die uw schade vergoed bij storm.

U kunt uw dekking brand uitbreiden voor schade door storm (stambreuk en/of windworp).

OBV definieert storm als windkracht 7 of meer. U bepaalt zelf aan de hand van de waardentabel met adviesbedragen het verzekerd bedrag per hectare. Hiermee kan u de opruimings- en aanplantkosten betalen, de opbrengst van het resthout is voor u.

***Schade voorkomen kunnen we niet,
maar verzekeren kunnen we als de beste!***

**Verzeker
bosbrand, storm,
ijzel- en sneeuwdruk**

BFAO
Onderlinge Bossen
Verzekering

**Beste voorwaarden
Laagste premies
Uniek in België**

Info & Offerte
www.bossenverzekering.be
info@finepolis.be – Tel 0470/24.76.36
BE0444.091.635 – Finepolis bv – Valkeniersdreef 5/23 3140 Keerbergen

Je Makelaar
Je beste
Verzekering

22

42

Redactieteam

Guido Mulier
Voorzitter Landelijk Vlaanderen

Valérie Vandenabeele
Directeur Landelijk Vlaanderen
& Aanspreekpunt Privaat Beheer -
Natuur en Bos

Alec van Havre
Bestuurder Landelijk Vlaanderen &
Aanspreekpunt Privaat Beheer –
Natuur en Bos

Inhoudsopgave

- 5 Woord van de voorzitter
- 6 Uit de Wetstraat
- 8 From Brussels, with love
- 9 Ledendag kasteel van Waanrode
- 12 Nieuw decreet: houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg
- 14 Wildlife Estates Label
- 15 Landgoed in de kijker: het kasteeldomein van Hex
- 19 Interview met Peter De Wilde, administrateur-generaal Agentschap Onroerend Erfgoed
- 22 Interview met Ben De Vriendt over Stories Unfold
- 24 Jubileum 100 ste Landeigenaar: duik in de levende archieven . . .
- 42 Van nieuwkomer naar redding?
- 46 De Vlaamse vogelatlas: wat, hoe en waarom?
- 48 Soort in de kijker
- 50 Nieuwsflash
- 51 Zoekertjes en events

Landelijk Vlaanderen vzw is lid van de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij

Landelijk Vlaanderen vzw is lid van European Landowners Organization

Landelijk Vlaanderen vzw en Historische Woonsteden vzw zijn stichtend lid van Aanspreekpunt Privaat Beheer – Erfgoed

Landelijk Vlaanderen vzw en de Koepel der Bosgroepen vzw zijn stichtend lid van Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos

Colofon

De Landeigenaar in Vlaanderen is een uitgave van Landelijk Vlaanderen vzw
Trierstraat 67 - 1040 Brussel - Tel. 02 217 27 40

info@landelijk.vlaanderen - www.landelijk.vlaanderen

Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever:

Guido Mulier, redactie@landelijk.vlaanderen

Realisatie en eindredactie: Valérie Vandenabeele, redactie@landelijk.vlaanderen

Vormgeving: Femke Vanhellemont

Advertenties: redactie@landelijk.vlaanderen

  Landelijk Vlaanderen vzw

www.facebook.com/landelijkvlaanderen

twitter.com/LandelijkVla

❖ ” Het is een eer om het voorwoord te mogen schrijven van het 100ste nummer van de 'Landeigenaar'. Iets om stil van te worden. ❖

Woord van de voorzitter

Beste leden en sympathisanten,

Wat een mijlpaal voor onze vereniging. Het is een eer om het voorwoord te mogen schrijven van het 100ste nummer van de "Landeigenaar". Iets om stil van te worden.

Onze pioniers en grondleggers kropen tijdens de voorbije zomermaanden in de pen. Ik mocht hun eerste teksten doorlezen: prachtig geschreven, soms gekleurd met een pikant sausje. Het waren toch andere tijden...

Doorheen de jaren hoorden we al wel wat anekdotes. Nu krijgen jullie in deze Landeigenaar één mooi verhaal te lezen waar alle namen van heden en verleden hun plaats krijgen. Anno 2003 was de maat vol voor de terreinbeheerders. Een ingrijpende betoging in Gent bracht 23.000 man op de been. Hier ligt de basis van het hoe en waarom onze vereniging haar levenslicht zag. Deze grondleggers konden 20 jaar geleden niet beseffen welke geweldige vereniging het gevolg zou zijn van dit initiatief. Dank aan allen, voor jullie boeiende geschiedschrijving!

Eerlijk gezegd werd ik met hun geschreven verhalen getroffen door een fierheid en dankbaarheid, door een innerlijke kracht van wie we zijn als team.

Zoals wij weten is iets opstarten één zaak. Het gedurende zoveel jaren verder uitbouwen en op niveau in stand houden, is een ander paar mouwen. Dat deze vereniging op niveau is uitgebouwd is wel het minste wat je kan zeggen: deze Landeigenaar met al haar artikels, interviews, weetjes en het hele programma aan activiteiten spreekt voor zich. We hebben een actief team bij Landelijk Vlaanderen dat dagelijks naar haar leden luistert, nieuwe contacten uitbouwt naar de beleidsmakers met doelgerichte resultaten, een team dat zich beloond weet door de dankbaarheid van de leden die deze vele initiatieven weten te waarderen... dit zijn onze pijlers in de uitbouw van de vereniging.

Dank aan de vele bestuursleden en de grote groep van enthousiaste en betrokken vrijwilligers die doorheen die jaren hun verantwoordelijkheid opnamen. Zeker ook dank aan mijn voorgangers, die als voorzitter de vereniging hebben doen groeien in de professionele richting waarin ze nu werkt. Diezelfde professionele aanpak en diplomatische volharding vormen ook in de toekomst een uitdaging. De noodzakelijke eenheid in de toekomst bewaren zal enkel kunnen via voldoende luisteren, afspraken maken en de leuze volgen "eendracht maakt macht". Ook in de richting van gelijkgezinde partners op het terrein. Het is een hele uitdaging.

Sowieso zijn ook sponsors een belangrijke pijler voor onze vereniging. Ik neem hier van de gelegenheid gebruik om alle huidige en vroegere sponsors te danken voor hun bijdrage.

Ik schrijf dit neer met een duwtje in de rug en een sterke motivatie om met de huidige ploeg, onze werkende leden en bestuurders een beloftevolle toekomst in deze opnieuw moeilijke tijden anno 2023 verder uit te stippelen. De Natuurherstelwet, het Pachtdecreet, het Parkendecreet en algemene landschapszorg, een komende bodemsaneringswet... dit en nog meer staat ons vandaag allemaal te wachten.

Wat dit voor u, als private eigenaar betekent, kan u deze en komende Landeigenaars verder in detail lezen.

Samen met u, beste lezer hebben we de plaats van de landeigenaar en Landelijk Vlaanderen gemaakt tot wat ze nu is. Het is meer dan de moeite waard! Dit verdient een pluim, met name voor ieder van u.

Bedankt allemaal en veel leesplezier!

Guido Mulier

Uit de Wetstraat

” Je kan niet gewoon tegen alles zijn, zonder een alternatief voorstel te hebben.

Auteur: Valerie Vandenabeele

Bij het schrijven van deze Uit de Wetstraat hebben we net de race naar het zomerreces gehad, waar een hele waaier aan uiteenlopende dossiers aan bod kwam, waarvan hieronder een resumé. Tijdens de zomermaanden bleef het vervolgens tamelijk rustig in de Wetstraat, tijd voor de afwerking van ons memorandum richting verkiezingen. Eind augustus beginnen de nazomerkriebels al weer op te spelen en is het intussen weer alle hens aan dek om de stem van de plattelandseigenaars in alle wandelgangen te luiden...

Natuurherstelwet

In juli werd de Natuurherstelwet gestemd door het Europees Parlement (lees: niet verworpen). Deze wet stelt opnieuw bijkomende doelstellingen om de Europese natuur te herstellen voor klimaat, milieu en biodiversiteit. Vanuit Landelijk Vlaanderen kunnen we ons achter het principe scharen, maar vinden we weinig tot geen aanknopingspunten om het herstel in de praktijk te stimuleren bij private eigenaars. Telkenmale doelen op doelen op doelen brengen alleen meer frustratie. Voorstanders zeggen wel dat elke investering in natuur de maatschappij geld bespaart, alleen zou dat geld dan ook tastbaar moeten worden voor diegenen die investeren. Het dossier blijft dus op de agenda wanneer België in november opnieuw het voorzitterschap opneemt. Onze politici waren ook alvast kritisch.

Energie

Naast natuurherstel, staan ook energie en bodem hoog op de Europese agenda. Zo kijken we aan tegen een vermindering van 11,7 % reductie van energie tegen 2030 en moet tegen dan 42,5 % van alle energie hernieuwbaar zijn. De installatie van zonnepanelen en windparken zwaait plak in de nabije toekomst.

Bodem

Europa is ook bezig met een bodemsaneringswet. In eerste instantie zal men focussen op een monitoring en criteria voor een gezonde bodem, waarin ook de lidstaten veel vrijheden krijgen om criteria te bepalen en af te stemmen op lokale wetgevingen. Men wil satellietbeelden inzetten om monitoring te

vergemakkelijken en data op Europees niveau samenbrengen. Men stelt ook certificeringen gekoppeld aan vergoedingen voor. Voor verontreinigde bodems moeten lidstaten ook actief maatregelen nemen wanneer de risico's voor de volksgezondheid te hoog zijn.

Pachtdecreet

Ondertussen werd aan het begin van de zomervakantie nog het pachtdecreet in de Commissie Landbouw aangenomen. Daarin zou de erfpacht van minimum 27 jaar een rechtszeker alternatief zijn voor de klassieke pacht. Na 18 jaar zou men de pacht kunnen opzeggen bij vervreemding. Ook de opzeg van pacht voor bebossing in groene gebieden zou onder bepaalde voorwaarden mogelijk zijn. Belangrijk is dat er ook een observatorium wordt opgericht met daarin een expliciete rol voor Landelijk Vlaanderen. In deze 100ste editie zijn we blij dat hiermee weer een stuk erkenning van de vereniging als vaste waarde bestendigd wordt. Na de vakantie moet dit decreet nog in de plenaire zitting gestemd worden.

Definitieve PAS jooot van links naar rechts

Na het crocusakkoord van maart 2023 zouden een aantal maatregelen in voege treden om de stikstofuitstoot tegen 2030 drastisch aan te pakken. De Vlaamse wetgeving die daarop moest volgen kwam

er eerst niet voor het zomerreces. Na enkele rechtspraken werden daarom ministeriele instructies uitgevaardigd die de vergunningsregels moesten aanscherpen en verduidelijken. Nauwelijks 10 dagen later gingen N-VA en Open VLD (zonder cd&v) toch over tot de indiening van een stikstofdecreet bij het Vlaams Parlement. De ministeriële instructies werden hierbij teruggetrokken. Het voorstel van decreet is een weergave van de conceptnota PAS (waarover u alles kon lezen in Landeigenaar 95). Afwachten nu of er nog veel wijzigingen volgen en wanneer de uitvoeringsbesluiten die ondermeer het herstel op terrein implementeren opgemaakt kunnen worden.

PFAS

Per- en polyfluoralkylstoffen, een verzamelnaam voor ruim 6.000 chemische verbindingen die mensen gebruiken maar kenmerkend en risicohoudend zijn door hun zeer slechte afbraak in de omgeving. Daarom heeft de regering recent een PFAS-actieplan goedgekeurd met 52 acties ter preventie en beperking van emissies, voor het voorkomen en beperken van verspreiding en de blootstelling van de bevolking. Maar daarnaast ook acties voor het zeer moeilijke saneren en behandelen of verwijderen van de stoffen, het gaat dan over de € 570 miljoen die 3M zal investeren. Het plan wordt nu ingediend bij het Parlement. Op dit moment is er nog geen voorziening voor sanering van private gronden, we houden hier vinger aan de pols.

Voor duurzame landbouw

AGRILAND

Laten we samen meerwaarde creëren
op uw landbouwgronden

+32 (0) 10 232 904

AGRILAND
Pasteurlaan 23
1300 Waver

Volg ons op

”

In de laatste 30 jaar heeft Landelijk Vlaanderen private eigenaars steeds ondersteund bij het zich aanpassen aan nieuwe natuur- en milieuregelgeving.

Foto: Unsplash.com - Guillaume Perigois

From Brussels, with love

Natuurherstelwet onderstreept belang Landelijk Vlaanderen

Auteur: Jurgen Tack, secretaris-generaal European Landowners' Organization (ELO)

Leden van het Europees Parlement hebben, ondanks een negatief advies van de Commissies Landbouw, Visserij en Leefmilieu, op 12 juli voor de Europese natuurherstelwet gestemd. Nu moet de tekst nog onderhandeld worden met de EU-lidstaten die eerder een (verschillende) tekst goedkeurden.

Over de doelstelling van de wet, het beschermen van onze biodiversiteit en het bestrijden van klimaatwijziging, is zo goed als iedereen het eens. Ook de tegenstanders van de natuurherstelwet! De wijze waarop dit dient te gebeuren is evenwel onderdeel van een veel groter debat dat ook gelinkt is aan voedselproductie, koolstofopslag, gebruik van pesticiden en het gebruik van innovatieve technieken in de landbouw.

“Op dinsdag keurde het Europees Parlement de natuurherstelwet goed. Natuurverenigingen reageerden verheugd. Hebben ze werkelijk de tekst gelezen? Wanneer private bedrijven dergelijke tekst hadden goedgekeurd zouden ze beschuldigd worden van ‘greenwashing’.”
(Jurgen Tack, Secretaris-Generaal European Landowners Organization, LinkedIn, 13 juli 2023)

De European Landowners' Organization waarschuwde de politieke partijen in het Europees Parlement dat het goedkeuren van de natuurherstelwet, zonder een breed gedragen akkoord van de betrokken partijen, geen goede zaak is. Zonder draagvlak zal de natuurherstelwet immers dode letter blijven.

De vraag stelt zich nu of de natuurherstelwet, na de vele amendementen, nog veel inhoud heeft. De oorspronkelijke tekst van de Europese Commissie werd sterk afgezwakt. De tekst waarover het Europees Parlement het eens is geworden stelt eigenlijk niet veel meer voor.

Maar ook een sterk afgezwakte tekst houdt gevaren in. De afgezwakte natuurherstelwet zal ongetwijfeld gebruikt worden als kapstok voor allerlei aan natuur gebonden regelgevingen. Dit zagen we reeds bij het opzetten van het Natura 2000 netwerk. Ook hier waren er goede

bedoelingen en de belofte dat private eigenaars nooit negatieve effecten zouden ondervinden. De realiteit bleek anders te zijn.

In de laatste 30 jaar heeft Landelijk Vlaanderen private eigenaars steeds ondersteund bij het zich aanpassen aan nieuwe natuur- en milieuregelgeving. Ook in de toekomst zal dat nodig zijn. Nog al te vaak wordt grondbezit in een negatief daglicht gesteld. De communicatieopdracht die Landelijk Vlaanderen heeft in de komende jaren is in het belang van kleine en grote grondbezitters. Ze delen dezelfde problemen, dezelfde wensen, dezelfde doelen. Maar alleen samen zullen ze in staat zijn om oplossingen te bieden aan de groeiende globale problemen. Klimaat en biodiversiteit zijn daarvan belangrijke componenten.

Omwille van de toenemende urgentie om in te grijpen op het vlak van natuur en klimaat wordt steeds minder overleg gepleegd met belanghebbenden. Dat is in Vlaanderen het geval, dat is in Europa het geval en dat is mondiaal het geval. De natuurherstelwet is daar een mooi voorbeeld van: geen overleg wegens geen andere optie. Nochtans spelen private eigenaars een cruciale rol. Dat wordt nog te weinig beseft bij de overheid en helaas soms ook bij de private eigenaars zelf.

De Landeigenaar heeft in zijn 100 nummers rijke geschiedenis steeds een belangrijke rol gespeeld bij de communicatie van overheid naar private eigenaar en van private eigenaar naar overheid. Een cruciale rol! Ik hoop dat niet alleen de laatste 100 nummers daartoe hebben bijgedragen maar dat ook de volgende nummers die rol verder kunnen versterken!

Ledendag kasteel van Waanrode

Onder de zomerse zon van 9 juni zakten leden van heinde en verre naar het pittoreske kasteel van Waanrode om te genieten van onze jaarlijkse ledendag.

In de voormiddag verzamelden het bestuursorgaan en de statutaire leden om diverse administratieve zaken te bespreken en standpunten te bepalen in de verschillende dossiers.

Graaf Guillaume d'Arschot, eigenaar, landbouwer, bosbouwer, natuurliefhebber, erfgoedbewaarder, hovenier en manusje-van-alles van het kasteeldomein leidde samen met zijn goede vriend, Ghislain d'Ursel een groep van bijna 100 leden en genodigden rond in charmante stijl.

Vertrekkende van de boerderij, liepen we langs tarwe- en bonenvelden, omringd door vooral meidoornhagen als windbuffers met bijkomend faunistisch motief.

Guillaume zoekt in zijn landbouwbedrijf teelten en technieken die beter bestand zijn tegen droogtes en hevige regenval. Uitgediept langs de akkers werden ook waterpartijen aangelegd die in de ziedende zon heel wat insecten aantrekken.

Verderop lagen houtstapels te drogen om 's winters het kasteel van warmte te voorzien met de nieuwe houtsnipperinstallatie. Monotone bossen worden geleidelijk aan omgevormd tot heterogene bestanden met struiken en bodemflora waar vogels vrolijk zingend nesten maken en voedsel en dekking geboden krijgen.

Tijdens het academische deel van de ledendag spraken Alec van Havre (Landelijk Vlaanderen, algemene toelichting decreet), Gert Van De Genachte (Intoe, consultant Nationaal park Brabantse Wouden), Ignace Schops (directeur Nationaal park Hoge Kempen), Seger van Voorst tot Voorst (directeur Nationaal park Hoge Veluwe in Nederland) en Ghislain d'Ursel (Landelijk Vlaanderen, landschapspark Hart van Haspengouw) over verschillende aspecten van het nieuwe Parkendecreet.

Gert Van De Genachte
(kandidaat Nationaal Park Brabantse Wouden):

“Graag doe ik een oproep aan Landelijk Vlaanderen om in onze Algemene Vergadering en Stuurgroep te komen, alsook aan landgoedeigenaars om themagroepen te bestaffen en vinger aan de pols te houden.”

Ignace Schops

(kandidaat Nationaal Park Hoge Kempen):

“Mind the gap, we moeten zorgen dat we de verbindingen maken waar ze gemaakt kunnen worden.”

Seger van Voorst tot Voorst

(IUCN erkend Nationaal Park Hoge Veluwe):

“Hou het klein en fijn zodat de Nationale Parken kwalitatieve gebieden kunnen blijven.”

Kijk hier voor
de foto's
van de ledendag.
download code
7222

Arnout Coel (N-VA), Tinne Rombouts (cd&v) en Leo Pieters (Vlaams Belang) tekenden present aan de rondetafel onder de deskundige moderatie van Jan Verheeke (Minaraad) om de politieke keuzes en toelichting bij de achtergrond van het decreet te geven.

Arnout Coel:

“De open ruimte in Vlaanderen is beperkt en er wordt veel aanspraak op gemaakt, ondermeer voor natuur. Het parkenverhaal is een kans om polarisatie te overstijgen omdat het vertrekt van een geïntegreerde aanpak met vele spelers.”

Leo Pieters (Vlaams Belang):

“Iedereen heeft zijn eigen verdienmodel, houd daar rekening mee.”

Tinne Rombouts (cd&v):

“Ga niet mee in getouwtrek. De uitdagingen zijn groot voor natuur, maar ook voor economie, voor zorg. Laat ons het debat in evenwicht houden.”

De **presentaties** en **rondetafel** gemist? Geen nood, ze zijn te her-bekijken via ons Youtube-kanaal:

Nieuw decreet houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg

Auteur: Jacqueline Meersman (Advocaten Meersman & Van Keer)

Op 7 juni 2023 werd het nieuwe decreet “houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg” door het Vlaams Parlement goedgekeurd. Een aantal bedenkingen dringen zich op.

Wat zijn de voorwaarden voor de erkenning?

Voor Landschapsparken geldt o.a. dat ze minstens 10.000 ha groot moeten zijn, minstens 35 % van het gebied landschappelijk erfgoed uitmaakt, minstens 70 % open ruimte beslaat en 15 % speciale beschermingszones of ruimtelijk kwetsbare gebieden. In dit soort Park is er een hoge mate van verwevenheid van landbouw, natuur, bos, toerisme, water, wonen, economie en recreatie. Het gebied heeft een “unieke belevingswaarde en internationale uitstraling”. De vraag is uiteraard wat dit inhoudelijk betekent.

Om als Nationaal Park Vlaanderen erkend te worden, wordt een eerste selectie doorgevoerd aan de hand van een parknota voor een gebied waaruit de omvang van de natuurkwaliteit van de unieke belevingswaarde en de erfgoedwaarde blijkt, met een engagementsverklaring van de kernpartners en waarna de kandidaten vergeleken en gerangschikt worden. Het Park is opgedeeld in zones met minstens één natuurkern. De gezamenlijke oppervlakte van de natuurkernen moet bij de erkenning minimaal 5.000 ha zijn, waarvan minstens één kern van 3.000 ha, waarvan de helft natuurbe-

heerplannen type 3 of 4 uitmaken, en wat binnen 24 jaar na de erkenning tot minimaal 10.000 ha uitgebreid wordt. Dit betekent dat het op termijn voor 75 % hoogkwalitatief beheer (in hoofdzaak natuurreservaten) in de natuurkern wordt, wat evident implicaties heeft op o.a. de afstandsregels en op termijn een impact zal hebben op ondernemingen in de omgeving en op het vergunningenbeleid. Zo vreest de Boerenbond dat het etiket Nationaal Park of Landschapspark tot een strenger vergunningenbeleid zal leiden. Het nieuwe decreet vertrekt vanuit een stimulerend en faciliterend landschapsbeleid dat complementair werkt aan de verschillende sectorale reglementeringen (MvT).

De erkenning van een Nationaal Park of Landschapspark vormt geen aanleiding tot bijkomende beperkingen of verplichtingen voor de eigenaars en gebruikers. Dit wordt ook expliciet vermeld in artikel 8 van het decreet. De beperkingen gaan uit van ander (bestaand en reeds beslist) beleid dan dat van de Parken, onder meer de vigerende regelgeving voor kwetsbare gebieden, Natura 2000 gebieden (de Europese natuurdoelen), het omgevingsbeleid en het stikstofbeleid. Dit betekent niet dat er geen bekommernis is bij private eigenaars of ook enige schroom

om in dit verhaal mee te stappen. De subsidiëring mag dan aantrekkelijk zijn, velen vragen zich toch af of dit geen aanleiding zal zijn tot verplichtingen (onrechtstreeks) vervat in het masterplan en door het parkbureau gecontroleerd, waardoor het vrije beschikkingsrecht van de eigenaar beperkt wordt. De decreetgever benadrukt dat er geen verplichtingen verbonden zijn aan de erkenning als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen, die in de vergunningverlening zouden doorwerken. Dit is niet helemaal correct, nu de erkenning op zich al bepaalde vereisten stelt die mogelijks, op termijn althans, een invloed op eventuele vergunningen hebben. Het beheer door een parkbureau dat binnen de termen van het decreet het gewenste beleid in het management van het Park bepaalt, heeft evident een impact op de individuele private eigenaar die zich binnen dergelijk project engageert. Als in bepaalde gebieden zou blijken dat wijzigingen in gebruik of bestemming nodig zijn – gedreven door het bestaande regelgevend kader of beleid – dan dienen daarbij steeds de geijkte processen en procedures doorlopen te worden. Een parkbureau heeft hierin weliswaar geen enkele bevoegdheid maar vormt wel mee de beleidsvisie binnen de te voeren procedures.

Natuur

Wat betekent dit voor de private eigenaar?

Private eigenaars of privaatrechtelijke verenigingen met eigendommen gelegen in het Park, kunnen vrijwillig deelnemen aan een gebiedscoalitie van een Park om mee te werken aan de realisatie van de doelstellingen van een Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark. In het decreet wordt het principe van zelfrealisatie ingeschreven voor zowel de Nationale Parken als de Landschapsparken.

En wat als de private eigenaar niet wil deelnemen?

Zelfrealisatie wordt in het decreet gedefinieerd als *"het geheel of gedeeltelijk realiseren en in voorkomend geval het instandhouden, van bepaalde doelstellingen van een Vlaams Park als vermeld in artikel 3 en 4, door één of meer private eigenaars en grondgebruikers wiens onroerend goed gelegen is in een Vlaams Park en waarvan de uitwerking en de wijze van uitvoering opgenomen is in het masterplan en het operationeel plan, vermeld in artikel 9, derde lid"*. Indien de eigendom in de natuurkern van een Nationaal Park gelegen is, wordt de eigenaar aangemoedigd om een natuurbeheerplan type 3 of 4 op te maken. Dit laatste punt blijkt een van de grootste bezorgdheden bij private eigenaars te zijn. Wat indien de zelfrealisatie niet mogelijk is, wordt die dan alsnog (indirect) opgelegd? En door wie? Wie bepaalt de doelstellingen via zelfrealisatie gerealiseerd kunnen worden? Kan de private eigenaar zich terugtrekken? En wat met de andere natuurbeheertypes in de natuurkern (type 2)?

Tenslotte heeft dit decreet een grote impact op de landbouw en is er vanuit deze hoek eveneens grote bekommernis. Weliswaar bepaalt het decreet dat bestemmingswijzigingen van landbouwgrond naar natuurterrein expliciet uitgesloten worden, maar deze wijzigingen kunnen zich de facto voordoen als landbouwactiviteit temidden of te dicht bij een natuurkern in de bestaande vorm bemoeilijkt of onmogelijk gemaakt wordt. De overheid wil naar eigen zeggen deze sector betrekken in het debat om op een constructieve manier te werken aan de maatschappelijke opdrachten in het buitengebied, maar voorziet nu al om de sector te ondersteunen in de zoektocht naar duurzamere vormen van landbouw en een leefbaar inkomen in en rond de Parken.

Kortom, de landbouw mag er zijn, maar in een gewijzigde vorm die strookt met het Parkenbeleid, waardoor de focus ligt op streekeigen voedselproductie, hoevetoerisme en korte keten landbouw. Hiervoor is ieder landbouwbedrijf niet geschikt. In de natuurkernen zelf zal landbouw een nevenfunctie aannemen, gezien de geldende wettelijke beschermingen als ruimtelijk kwetsbaar gebied of Natura 2000 gebied.

De overheid stelt dan wel dat de Vlaamse Parken geen bijkomende verplichtingen voor landbouwers of ondernemingen i.k.v. de vergunningverlening met zich mee zullen brengen, dit betekent echter niet dat door de realisatie van het masterplan geen effect mogelijk zal zijn. In Landschapsparken en in het werkingsgebied van een Nationaal Park Vlaanderen is er op termijn wellicht enkel nog ruimte voor landbouw en voor onderne-

mingen die passen binnen de doelstellingen van de Vlaamse Parken en de masterplanvisies van het betrokken Park.

” Aan de ene kant zullen dus kansen gecreëerd worden voor ondernemingen die passen in streekbranding, toeristisch-recreatieve ontwikkeling enz., terwijl anderzijds door de uitbreiding van de natuurkernen het landgebruik in de toekomst zal wijzigen.

Er wordt ook benadrukt dat de Parken het toerisme zullen aanwakkeren, ook als dit zich in de buitenrand van het Park bevindt, wat een positieve impact op de ondernemingen en inwoners van de regio zal hebben. Een erkend Vlaams Park is evenwel geen publiek park maar kan wel veel bezoekers aantrekken, wat dan weer de druk op de natuur, open ruimte en op de omwonenden verhoogt. Eén van de basisprincipes zou minstens moeten zijn om aan het particulier beheer een duidelijke stem te geven. De private eigenaar mag niet louter aan de beleids- en politieke doelstellingen van gemeentes en andere actoren overgeleverd worden.

De erkenning wordt 6-jaarlijks geëvalueerd, waarna desgevallend de erkenning en de daarmee gepaard gaande subsidies, opgeschort en/of ingetrokken kunnen worden, indien aan de doelstellingen of erkenningsvoorwaarden van het decreet (of de uitvoeringsbesluiten) niet voldaan wordt.

Wildlife Estates Label

Auteur: Alec van Havre

Kasteeldomein van Nieuwermolen

→ *Dilbeek, Vlaams-Brabant*

Tussen het dichtbevolkte Brussel en het Pajottenland ligt het eeuwenoude kasteeldomein van Nieuwermolen, als een uniek geheel van kasteel met park, vijver, bossen, imposante dreven, landerijen en zeer mooi bouwkundig erfgoed. Dat dit nog steeds een aantrekkelijk en waardevol domein uitmaakt in een streek die sterk aan het verstedelijken is, is de grote verdienste van de familie de Ghellinck Vaernewyck, die zich, net als haar voorouders, meer dan een eeuw als duurzame beheerder heeft ingezet en reeds lange tijd aangeeft wat een klassiek, maar maatschappelijk gedragen landgoed kan betekenen. De naam Nieuwermolen duidt op de ligging van een watermolen op de beek die het domein doorkruist. Zowel het kasteel als de molen werden reeds in de 15de eeuw vernoemd. Vandaar de eeuwige band die in de naam verder wordt gedragen.

Hoewel het landgoed zich op het vlak van natuurbeheer niet in een beschermd gebied bevindt, beheert deze familie bewust alle bossen en lanen naar de kwalitatieve richtlijnen van de Koninklijke Bosbouwmaatschappij, zoals de PEFC-standaarden. Dit kan tellen want het domein bestaat voor meer dan de helft uit mooie bossen met eik, beuk, esdoorn, es, kastanje, en ook nog een derde deel populier met onderetage om het economisch beheer te ondersteunen. Bovendien telt het domein een 3-tal ha natuurwaardig nat bos als wetland, worden nieuwe graslanden aangehouden, voedselrijke hagen aangeplant en wordt bijzondere zorg voor het landschap gehouden, in het bijzonder voor kleine landschapselementen en de geïnventariseerde monumentale bomen die het park rijk is. Op het domein wordt de weidelijke jacht op reewild bedreven.

” Dat dit nog steeds een aantrekkelijk en waardevol domein uitmaakt in een streek die sterk aan het verstedelijken is, is de grote verdienste van de familie de Ghellinck Vaernewyck.

LANDELIJK WONEN
VERKOOP AGRARISCH VASTGOED

A | G | R | O
V A S T G O E D bvba
www.agrovastgoed.be

- > De gespecialiseerde makelaar mbt hoeses en gronden in buitengebied.
- > Deskundige begeleiding bij verkoop van uw hoeve of aankoop van uw droomlocatie.

Op zoek of te koop, contacteer ons: DANNY DE PAUW 0475 55 58 34
JO MULLIE 0477 52 57 82

Het kasteeldomein van Hex

Historische drijver van duurzame landschappelijke ontwikkeling

Interview door Alec van Havre

Limburgs Haspengouw vormt een landschap van zachtglooiende heuvels, groene weiden, vruchtbare akkers, boomgaarden en gescheiden bosmassieven. De Luikse prins-bisschop Frans-Karel van Velbrück verkoos dit riante landschap om er een aards paradijs op te richten, een “Arcadia” naar de smaak en filosofie van de 18de eeuw. Vandaag nog, vormt het kasteeldomein van Hex een van de meest verzorgde en verfijnde landgoederen van Vlaanderen, met internationale uitstraling. De bezoekers op de talrijke evenementen krijgen er de kans om de vruchten van hoogkwalitatief particulier landgoedbeheer naar waarde te appreciëren en deze mee uit te dragen. Over al deze aspecten treden we graag in gesprek met de beheerders, graaf Ghislain d’Ursel en zijn zoon Joseph, die hun prinselijk domein in het kloppend Hart van Haspengouw voor de toekomst klaarstomen.

AvH: het kasteeldomein van Hex is een van de parels aan de kroon van Haspengouw. Kan u het even voor onze lezers beschrijven?

Gd’U: in 1772 werd rijksgraaf en kannunik Frans-Karel van Velbrück tot prins-bisschop van Luik verkozen. 2 jaar eerder was hij in Hex met de uitbouw van zijn jachtpaviljoen tot een hoogstaand lusthof begonnen. Hij was

een verlichte kerkvorst, een promotor van kunsten, letteren, wetenschappen en onderwijs. Zijn project werd door zijn neef en diens nakomelingen in dezelfde geest verdergezet, over de families d’Ansembourg en d’Ursel heen. Meer dan een eeuw gebeurde dat in stukjes en beetjes omwille van de landelijke versnippering, wat leidde tot verschillende tijdsfasen en stijlen. Een permanent evoluerende harmonieuze syntheseoefening vindt hier plaats, al meer dan 250 jaar lang.

Hex is nu een landgoed waar het publiek op gerichte gelegenheden de uitkomst van eeuwenlang duurzaam beheer, productief en esthetisch, kan genieten.

De ziel van Velbrück is hier nog duidelijk tastbaar. De unieke ligging verklaart veel. Gelegen op de heuvel die zich boven het dorp uitstrekt, verschijnt het kasteel met stijltuinen op een groot terras. De overige heuvels vormden een geschikt terrein voor een landschappelijk park. Dit vormt de kern van het landgoed. Ten westen van het kasteel, in de vallei van Broekom, ligt de pachthoeve van Manshoven met zijn rijke weilanden en beemden en in de rug gedekt door het prachtige Manshovenbos. Ten oosten van het kasteel, midden op het vruchtbare plateau, ligt de hoeve Monnikenhof met zijn uitgestrekte akkers. Een 3de hoeve ligt op de Heksiaan tegenover het kasteel. Verder bevinden zich op de Heksiaan een aantal prachtige oude huizen in de landelijke stijl van de 19^{de}

Frans-Karel van Velbrück,
prins-bisschop van Luik

” Hex is nu een landgoed waar het publiek op gerichte gelegenheden de uitkomst van eeuwenlang duurzaam beheer, productief en esthetisch, kan genieten.

De rozen overal op kasteel Hex

De moestuin en pastorie

eeuw, zoals het vroegere nonnenklooster met de aanhorende lagere school en de oude zagerij. Tenslotte hoort ook de oude watermolen, lager in het dorp aan de oever van de Herk gelegen, bij het landgoed.

AvH: de bezienswaardigheden zijn bijzonder talrijk, welke kan men niet uit de weg gaan?

Gd'U: vooreerst is er het uitzicht van onze woonst, het kasteel zelf, een uitstraling van classicisme. Een U-vormige constructie in rode baksteen met raamljsten in Naamse kalksteen. De verdieping is bedekt met een mansardedak. Het sober gehouden gebouw heeft als enige versiering een driehoekig fronton met in reliëf de jachtgodin Diana.

Dan zijn er ook de Franse tuinen aan de hoofdingang, omheind met hoge hagen. Deze werden tussen 1913 en 1917 door landschapsarchitect Jules Janlet gerenoveerd. Ook het Prinsenhof, met een typisch Franse indeling in 16 gelijke bloembedden, is van zijn hand.

Vanaf de zuidoostelijke gevel van het kasteel zijn 3 tuinterrassen aangelegd, die trapsgevijs naar beneden gaan. Ze werden in 1990 door de Antwerpse tuinarchitect Jacques Wirtz hertekend.

Achter de hoge hagen van de erekoer bevindt zich links van het kasteel een tuinkamer die nu de Kleine rozentuin genoemd wordt. In de gerenoveerde Chinese tuin, met een verrassend bewegend houten Boeddhabeeeld uit de 18de eeuw, worden nu bijzondere planten van oriëntaalse oorsprong verzameld. De Bijentuin bestaat uit een kleine romantische vallei, ingesloten tussen de tuinmuren.

De geschiedenis van Hex is altijd een verhaal van rozen geweest: van de oudste soorten (die de prins-bisschop in de 18de eeuw uit China liet overkomen) over de collectie oude en bijzondere rozen die mijn moeder, Nanda d'Ursel, verzamelde, tot de innovaties van de meest gekende rozenveredelaars vandaag. De laatste 50 jaar is onze verzameling steeds uitgebreid.

” **Er staan naar schatting 1400 rozen verspreid in de tuinen, waarvan zo'n 500 verschillende soorten.**

De moestuin van Hex, soms de mooiste moestuin van het land genoemd, is volledig ommuurd, en ligt op een lager niveau dan de kasteelsite. Hij telt ook een bekende groentekelder, al meer dan 250 jaar ononderbroken in gebruik. De combinatie van fruit, groenten en bloemen maakt de tuin tot een lust voor oog en smaak en een bakermat van biologische teelt. Ook wat bloemen betreft, met onze meer recente expertise in bloemengastronomie.

Buiten de ommuurde tuinen vindt men een groot landschappelijk park (65 ha) uit de 19de eeuw, in plaats van de verdwenen Engelse tuinen. In valleivorm ontworpen door de Duitse landschapsarchitect Louis Fuchs, is het een van de hoofdattracties van Hex en bijna integraal bewaard. Het wordt doorsneden door een dreef van platanen aan de oostzijde van het landgoed, van bijna 2 km lang. Daar zetten de exposanten en kwekers tweemaal per jaar hun tenten op in het kader van het plantenfestival.

AvH: u beheert het kasteeldomein als een landgoedonderneming. Wat brengt dit met zich mee?

Gd'U: sinds 1984 doen we dat onder vennootschapsvorm en ontwikkelen we diverse rendabele activiteiten om het beschermd monument in stand te houden. We moeten rekening houden met allerlei beschermingen die mekaar overlappen: bv. het park van 65 ha, is als 'Landschap', 'Monument' en 'Habitatrichtlijngebied' beschermd, en daar worden bovendien landbouwactiviteiten en evenementen verricht.

” **Er worden hier bijna evenveel ramen gewassen als er dagen in het jaar zijn.**

Momenteel zijn er 3 bronnen van inkomsten, nl. de landbouw (belangrijkste), de organisatie

van evenementen en bezoeken, en tenslotte de verhuring van panden. Winst maken op een jaar is nog de grote uitzondering want de dagelijkse onderhoudskosten leiden tot negatieve bedrijfsresultaten. Restauratiekosten komen daar nog bij.

Maar om de 7 jaar moeten de kozijnen dan ook nog geschilderd worden! We doen beroep op 2 voltijdse werknemers en 6 deeltijdse. De bossen, het park en de siertuinen vragen continu onderhoud. Voor de gebouwen hebben we 4 maanden per jaar een schrijnwerker in dienst, 3 maanden lang een schilder en eveneens iemand voor pleisterwerken, enz. Het kostenplaatje stopt nooit.

Wij organiseren al jarenlang tweemaal per jaar onze tuindagen en plantenbeurs: het Hex Garden Festival, waar we bijzonder fier op zijn. Meer dan 10.000 bezoekers vinden er nu hun weg en de bekendheid reikt tot ver over de landsgrenzen heen. Het unieke classicistische kader van Hex vormt ook de gelegenheid om ons aanbod aan hoogstaande concerten, seminaries en conferenties of corporate en private events te ontwikkelen. Het kwalitatief karakter ervan stelde ons ook in de mogelijkheid om duurzame partnerschappen met bedrijven aan te gaan, die onze standaarden delen: het aloude Franse champagnehuis Taittinger, de Tuinen van Eden (één van de meest vooraanstaande tuinmagazines in Europa), Naturen (biologische tuinproducten van het merk Substral) en Tuinen Daenen, sinds jaren onze getrouwe partner in groenonderhoud (en die nu met BuroLandschap de expertise uit Hex inzake onderhoud en landschapsarchitectuur verder uitdraagt).

AvH: een niet weg te denken element in het beheer van het domein van Hex is vandaag de gemengde landbouwactiviteit, en dit op een oppervlakte van 110 ha. Kan u dit even belichten?

Jd'U: graag, de landbouwpercelen die het domein zelf uitbaat strekken zich uit van de permanente weides in het landschappelijk park tot de akkers rondom het domein. 55 ha akkerland worden gangbaar beheerd met klassieke teelten zoals granen, aard-

Landgoed in de kijker

appelen, suikerbieten en maïs. Daarnaast hebben we 45 ha permanente graslanden in beheer, waarvan een deel in het beschermd historisch park liggen en een ander deel hoogstamboomgaarden vormen. Ze worden beheerd in functie van het rundvee en dit wordt sinds 2016 biologisch gecertificeerd. We gaan voor beheerovereenkomsten met de VLM voor 11 ha, waarbij grasstroken, hagen en verschillende teelten in functie van biodiversiteitsherstel hun ingang vinden. Daarmee beogen we minder erosie en een heimat voor akkervogels. *Last but not least*, de historische kasteelmoestuin van 1 ha groot, waarin tal van groenten, fruit en bloemen op biologische wijze geteeld worden, een echte specialiteit.

Al meer dan 20 jaar wordt de gemengde boerderij met een toenemend belang voor natuurinclusieve landbouw uitgebaat. Dit ten bate van het landschap, de functionele agrobiodiversiteit en een betere klimaatadaptatie.

Agroforestry wordt bij ons al decennialang toegepast, door het vee in de oude hoogstamboomgaarden te laten grazen. Deze hebben voor ons vandaag meer dan ooit een niet te onderschatten economische functie. In 2016 werd de veeteelt naar biologische landbouw omgeschakeld door in te zetten op het Aberdeen Angus ras, bestendige dieren die uitermate geschikt zijn voor het extensief houden van de kudde.

Bij deze minder productieve vorm van landbouw hoort een ander verdienmodel. Door de focus te leggen op de verwerking van de producten en een sterk merk te ontwikkelen, waarbij het authentiek karakter van het kasteeldomein centraal staat en de keten zo kort mogelijk te houden, kan een volwaardige rendabiliteit verzekerd worden. Nu al worden het rundsvlees, de groenten en het fruit, alsook appelsap rechtstreeks aan de consument geboden. Op termijn worden ze vervoegd met andere producten en ook ter plekke aan de man gebracht. Agrotourisme is de volgende uitdaging: de mogelijkheid bieden om ter plaatse te verblijven, om de producten van de boerderij te proeven en te zorgen voor een aangename vorm van beleving.

AvH: welk natuur- en faunabeheer wordt op het landgoed toegepast?

Jd'U: het kasteeldomein telt een belangrijke oppervlakte aan Habitatrichtlijngebied ('Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw'), waarvoor aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen gewerkt wordt. Het landgoed zet zich in voor heel wat opmerkelijke veteraanbomen (o.a. 2 1000-jarige eiken) en zeldzame bomen, mosseninventarisatie, vogeltellingen, historische boomgaarden, hermeandering van waterlopen, dassen- en vleermuisbiotopen. De opengestelde wandelroute 'Heks' loopt door ons landgoed

over een afstand van 3 km, met o.a. een kunstinstallatie van Z33: de boomtranen van de Rotterdamse kunstenaar Dré Wapenaar. Zoals gesteld, zet de familie ook al jaren in op biologisch beheer.

” Ons eigen bio compost wordt als meststof voor weiden en akkers gebruikt.

Op de landbouwgronden wordt ook ruim prioriteit gemaakt voor grasvelden, grasstroken, wildakkers en houtkanten. Op dit eeuwenoude jachtrevier wordt de weidelijke jacht bedreven. Om al deze redenen hebben we voor ons beheer ook het Europees Wildlife Estates Label bekomen.

AvH: het kasteeldomein van Hex heeft het partnerschap aangegaan voor het project van het Landschapspark Hart van Haspengouw. Wat is hier de context en de motivatie van?

Gd'U: de context was hierbij zeer doorslaggevend. Vooreerst is er in Haspengouw, misschien verschillend van andere regio's in Vlaanderen, met de private sector een beproefde praktijk van landelijke werking van onderuit. Het landelijk netwerk van private actoren als landbouwers, fruittelers, particuliere landeigenaars, jacht- en faunabeheerders, erfgoedbeheerders, enz. is steeds zeer bepalend geweest voor de landschappelijke ont-

De kasteelsite en het landschappelijk park

wikkeling, en is dat nog. Bij de oprichting van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren (RLHV) werd hiernaar gehandeld door ze volwaardig en naar belang op te nemen. RLHV is ook het oudste Regionaal Landschap van Vlaanderen (1979) en wordt zeer goed geleid. Het resultaat is veel samenwerking in een sfeer van vertrouwen.

Jd'U: een andere bepalende factor is de plaats die de particuliere eigendom ruimtelijk in Haspengouw inneemt. Zowel in de groengebieden als voor de landbouwgronden is het aandeel in handen van particuliere beheerders veruit het grootste. De meeste van de huidige natuur- en erfgoedwaarden in het landschap zijn onder vormen van particulier beheer tot stand gekomen, mét een economische component.

Gd'U: het project Landschapspark telt 4 strategische doelstellingen en in elk van hen hebben we vanuit de de privé onze rol te spelen. Het draait om landbouw en natuur te verbinden, een gezond landschap met streekproducten, de geschiedenis tot leven te brengen en om mensen te verbinden. Hiervoor willen we werken met natuur via ecosysteemdiensten en verschillende vormen van natuurbeheer, productieve landbouw en landschap reconciliëren en het onroerendgoedrichtplan Historische Landgoederen naar de Haspengouwse context vertalen. Ook kijken we uit naar de beste praktijken en onderzoek in binnen- en buitenland om het

De Chinese tuin

landgoedgegeven maximaal op te waarderen. Haspengouw telt bv. één van de hoogste concentraties aan kastelen en landgoederen in Europa. Deze troef moet sterk uitgespeeld worden door mét en voor de beheerders de mogelijkheden tot multifunctionele ontwikkeling te vergroten, en dit vertrekkende vanuit hun eigen visie en binnen daarvoor aangepaste kaders.

AvH: bij de uitvoering van het project Landschapspark moeten best een aantal principes van toepassing zijn, wanneer ze betrekking hebben op particuliere beheerders en privé-eigendommen. Kan u er enkele aangeven?

Gd'U: participatie moet zijn op basis van vrijwilligheid; er kunnen geen doelstellingen of acties uitgevoerd worden waarvan de indirecte effecten op voorzienbare wijze tot bijkomende verplichtingen zullen leiden voor de betrokken gronden of actoren, buiten hun wil om. Ook moet er een echte toegevoegde waarde zijn, die ook meetbaar is. Het Park vormt een kader voor landelijke economische

groei en beoogt esthetiek en harmonie en moet zoveel mogelijk zelfbedruipend zijn. Economische activiteiten zullen met behulp van technologische vooruitgang efficiënter en milieuvriendelijker worden. Simplificatie en efficiëntie: geen ongewilde bijkomende administratieve lasten en kosten. Een Landschapspark is geen publiek park, maar heeft wel die connotatie. Daarom is het nodig de privatieve aspecten van de onderdelen van het Park die in privé-eigendom zijn extra in de verf te zetten, om die perceptie te keren, en te zorgen voor efficiënte handhaving.

AvH: het is mooi om te zien hoe Hex als historische motor van duurzame landschappelijke ontwikkeling een nieuwe vaart genomen heeft. Hartelijk dank voor dit gesprek!

Aberdeen Angus en Hex Garden Festival

www.hex.be

www.hartvanhaspengouw.be

www.rlhv.be

Interview met Peter De Wilde, administrateur-generaal van het agentschap Onroerend Erfgoed

Interview door: Valérie Vandenabeele

VV: Peter, u bent ongeveer een jaar geleden begonnen als nieuwe AG bij het agentschap Onroerend Erfgoed (AOE). U combineert dit met een waarnemende functie als administrateur-generaal bij Toerisme Vlaanderen (TVL), waar u voordien ook al aan het hoofd stond. Toerisme en erfgoed gaan vaak hand in hand. U was dus al vertrouwd met het erfgoedbeleid?

PDW: zeer zeker! Niet alleen vertrouwd, we hebben vanuit TVL ook meegewerkt aan het erfgoedbeleid door een sterkere focus op ontsluiting van erfgoed. TVL is zelf aan de slag als actor op het terrein, wat in feite ook een nieuwe ontwikkeling is. Waar we vroeger ook een subsidiërend agentschap waren, vinden we dat we niet zozeer met het uitgestoken vingertje, maar met de uitgereikte hand er moeten staan. Dat houdt ook in dat je met de botten in de modder gaat staan en ondervindt wat je van anderen verlangt, zoals bv. in het Rubenskasteel. Dat lijkt mij de beste manier om te leren en dat is ook de bril waarmee ik naar het AOE ben gekomen. Het gaat meer over mensen dan over erfgoed, want het zijn die mensen die het erfgoed en ook de verhalen doorgeven.

” Dat houdt ook in dat je met de botten in de modder gaat staan en ondervindt wat je van anderen verlangt.

VV: wat wil u in uw beleid bij AOE behouden en wat zou u willen veranderen?

PDW: we moeten een transitie maken. Erfgoed moet meer over mensen dan over erfgoed gaan. Het zijn tenslotte de mensen die erfgoed doorgeven en verhalen delen. Het gaat nog even duren voor die omslag is gemaakt. Bij TVL heeft dat ook een paar jaar geduurd. Er zullen bovendien altijd verschillende opinies blijven, dat is oké. Sommigen willen het materiële aspect van erfgoed bewaren, anderen vinden het verhaal erachter belangrijker. De waarheid ligt volgens mij ergens in het midden. Zonder een landgoed, een kasteel, een schilderij, een traditie... zonder basis is er geen verhaal om te vertellen. Die twee gaan hand in hand. Wat je graag ziet, wil je delen met mensen, of dat nu gemeenschappen of bezoekers zijn. Je kan pas iets bewaren als je er passie voor hebt: gedeelde passie is dubbele passie.

VV: u verwijst hier naar gemeenschappen en bezoekers. Op welke manier ervaart u de passie bij eigenaars?

PDW: gemeenschapswaarde staat fel onder druk, terwijl erfgoed niet kan overleven als er niet aan gemeenschapsdenken wordt gedaan. Dat wil niet zeggen dat er geen individuele verantwoordelijkheden in erfgoed zijn. De landeigenaar draagt ook een stuk verantwoor-

Kasteel van Bouchout, Plantentuin Meise

Kasteel Marnix de Saint Aldegonde

delijkheid, hij is in feite rentmeester. Een ouderwets woord, maar dat nog steeds betekent dat we het erfgoed maar een tijdje in bewaring hebben en daarna doorgeven aan de volgende generatie. Dat brengt een soort van morele verplichting mee. Het koesteren is een soort van morele verplichting en koesteren als waarde op zich is ook iets dat je meegeeft aan de volgende generatie.

” De private eigenaars zijn nog altijd de belangrijkste actoren

We hebben wel erfgoedverenigingen en overheden, maar de private eigenaars zijn nog altijd de belangrijkste actoren. Zolang zij in staat zijn zorg te dragen voor het erfgoed en de overheid hen daarin kan ondersteunen, heeft de overheid trouwens geen reden om op het terrein te komen. Ik weet dat sommigen zich vragen stellen bij het feit dat TVL een aantal kastelen heeft verworven. Maar dat ging om problematische sites waarrond geen erfgoedgemeenschap leefde en waar de leefbaarheid onder druk stond. Ons doel was en is om de lokale gemeenschappen te laten floreren dankzij een geslaagde herbesteding met respect voor de ziel van de plek. We hopen dat dit nu kan lukken bij onze pilotsites.

VW: u wil een zekere verandering meebrengen. Private eigenaars hebben nu vaak de indruk dat AOE te veel wil beschermen, regels opleggen. Dat kan een averechts effect genereren, waarbij eigenaars hun domein niet 'te mooi' willen maken uit vrees dat het 'beschermd' zou worden en dat ze dan verplichtingen of verbodsbepalingen krijgen. Wij zijn als vereniging daarom meer voorstander van stimulansen voor wie iets positiefs doet. Is dat waar u ook mee wil naartoe werken?

PDW: dat is helemaal hoe ik het zelf ook zie. Het kan interessanter zijn om mensen die het goed doen te belonen dan een heel systeem op te zetten rond bestraffing om mensen in het gareel te brengen. Mensen die niet weten

hoe ze voor hun erfgoed kunnen zorgen, willen we niet nog meer de kast op jagen. Het is geen schande om verantwoordelijkheid te dragen voor erfgoed en niet te weten hoe je het moet aanpakken. Wat wel erg is, – en ik ken zo voorbeelden – is wanneer ingrepen gedaan worden om erfgoedverval te versnellen. Dat zijn inbreuken op de wet. Die moeten natuurlijk wel hard bestraft worden. Een regelgeving is ook maar zo sterk als ze wordt gehandhaafd. Er zijn twee kanten aan. Eigenaarschap brengt verantwoordelijkheid met zich mee, verantwoordelijkheid brengt de mogelijkheid om door de overheid aanspreekbaar te zijn, ook in positieve zin.

VW: we hebben een energiecrisis gehad. We moeten onze huizen energiezuinig maken. Voor historische gebouwen is dat niet zo eenvoudig omdat je vaak beperkt wordt in wat je mag doen. Dubbele beglazing is bv. niet altijd toegelaten. In het verleden zien we echter dat historische gebouwen ook een evolutie hebben doorgemaakt. Kastelen zijn soms afgebrand, vernieuwd en dragen sporen van verschillende stijlen en wensen van de toenmalige kasteelheer. Ook dat maakt deel uit van de ziel, de charme en het verhaal van historische gebouwen. Hoe staat u daar tegenover?

PDW: we moeten het hele referentiekader herbekijken. In tijden van financiële crisis je nog vastklampen aan 'het-moet-blijven-zoals-het-was-principe' en er een stomp over zetten is het beste recept om erfgoed te laten verdwijnen. Erfgoed is per definitie een product van circulair denken. Het wordt immers steeds hergebruikt. Het is dus maar normaal dat elke generatie het ook naar zijn hand zet en ervoor zorgt dat het leefcomfort blijft. Ik woon zelf vlakbij een kasteel. Daar zie je de evoluties in de eerste types verwarmingsketels, in de 16de eeuw zie je een watermolen opduiken die energie en later ook elektriciteit opwekt, de eerste aanleg van elektriciteit. . .

” Erfgoed is per definitie een product van circulair denken.

Erfgoed moet leven en kan maar leven als er in geleefd wordt of je het kan beleven, anders is het dood. Een maand na mijn aanstelling als AG lagen er al zonnepanelen op beschermde gebouwen. Voor vele medewerkers was dat een harde noot om te kraken. Zij hadden immers geleerd dat monumenten an sich onaantastbaar zijn. Dat is niet meer realistisch in de toekomst. Zonnepanelen zijn daar een voorbode van. Dat is voor mij zoals vroeger de televisieantennes op het dak. Dat is spuuglelijk, maar na verloop van tijd zijn die vervangen door kabels en heeft dat een technische evolutie doorgemaakt, hetzelfde zal met zonnepanelen gebeuren of met andere types van verwarmings- of koelingsystemen. We moeten open staan voor diverse oplossingen. Op een termijn van 20-30 jaar zal er weer iets anders zijn. Het monument blijft bestaan en zal mee evolueren.

VW: hoe kijkt u naar windturbines en landschapserfgoed? Hoewel landschapsbeleid vandaag meer dan ooit zijn plaats opeist, kan niet worden ontkend dat het lange tijd het kleine broertje binnen het onroerend-erfgoedbeleid is geweest. Windturbines kunnen een energieoplossing zijn, maar afsteken in het landschap. Bent u hiermee al in aanraking gekomen?

PDW: ja zeker, nog recent toen een windturbine prominent zichtbaar was in een van de begraafplaatsen van de Commonwealth War Graves Commission. Wij hebben daar toen als AOE negatief op geadviseerd, maar finaal is die er toch gekomen. Ik wil zeker ten strijde trekken voor het landschapserfgoed, want de focus ligt nu inderdaad heel erg op gebouwen. We vergeten dat iedereen al wandelend en fietsend geniet van het landschap, iedereen is erfgoedliefhebber. Alle landschappen in Vlaanderen zijn in feite cultuurlandschappen. Er zijn een aantal historische landschappen en weidelanden, kleine landschapselementen, hagen waar je nu eenmaal geen bebossing toepast.

VW: u kent ongetwijfeld ook het parkenverhaal vanuit TVL. In landschapsparken wordt duidelijk verwezen naar erfgoedelementen

Erfgoed

voor de erkenning. Voor Nationale parken Vlaanderen is dit niet duidelijk omschreven en ligt de focus heel erg op natuur. Ziet u vanuit AOE en TVL daarin ook een mogelijke integratie van cultuurwaarden?

PDW: er zijn 5 partijen betrokken: ANB, VLM, Departement Omgeving, TVL en AOE. Sinds vorig jaar september leid ik de twee laatste. Wij gaan zeker ons gewicht in de schaal leggen om dat te bekomen. We zien dat het voor ANB meer de natuurkant op gaat. Wat mij betreft moet landschap als cultuurelement meer naar voor komen. Ook bv. parken en tuinen, die krijgen te weinig aandacht. Er komt trouwens binnenkort een resolutie in het Vlaams parlement die daarover gaat. Het is een goed uitgangspunt voor de volgende legislatuur: al die natuurelementen die *man made* zijn, die erfgoedwaarde en karakter hebben moet je op een specifieke manier benaderen en moet je ten volle integreren in de Nationale parken en landschapsparken. Ook hebben we in de voorbereiding van de uitvoeringsbepalingen bij het Landschapsdecreet de Regionale Landschappen naar ons toegetrokken. Het is het agentschap Onroerend Erfgoed die de pen vasthoudt en daarbij voluit wil gaan voor een volwaardige en transversale landschapszorg.

” Wat mij betreft moet landschap als cultuurelement meer naar voor komen.

Knuppelpad, Bergenmeersen

© Yves Adams

VW: u zei dat het Vlaamse landschap een cultuurlandschap is, maar de natuurstreefbeeld van type 3 en 4 hebben weinig met cultuurlandschappen te maken. Niettemin wil men in de Nationale parken op een termijn van 10 jaar 75 % van het terrein hiermee bedekken. Dat stoelt momenteel louter op subsidies, terwijl onze eigenaars variatie in hun landgoedmodellen als duurzamer zien.

PDW: *the proof of the pudding is in the eating.* Ik verwacht dat dit verhaal, dat sterk op subsidies gebouwd is, niet sterk genoeg zal zijn. Dus responsabilisering en een economische realiteitstoets komen er sowieso ook aan. Het is trouwens makkelijk om te zeggen dat we maximaal moeten streven naar type 3 of type 4 als natuurstreefbeeld als het niet om je eigen domein gaat. Voor private landeigenaars voor wie een gezonde economische functie van hun domein belangrijk blijft, ligt dat wel anders. Een organisatie als Natuurpunt daarentegen werkt overwegend met overheidsgeld en vaak ook op gronden die van de overheid zijn, dat maakt een groot verschil. Het punt is dat er geen tegengewicht is, een erfgoedspeler die ook zijn stem kan laten horen.

VW: hoe kijkt u in het algemeen naar een samenwerking met de private sector?

PDW: ik kijk daar met veel verwachting en met een open vizier naar uit. Als erfgoed eigenaren zich verenigen om een gemeenschappelijk belang te verdedigen, in dit geval de zorg voor een patrimonium en het doorgeven aan de volgende generatie, dan is dat voor ons als overheid al efficiënter om met hen te praten. Ik zie samenwerking als een opportuniteit, we delen immers dezelfde doelstellingen. Maar ook dan zal elke keer maatwerk nodig zijn. Binnen die doelstellingen verlangt de ene site een oplossing A en in een andere context misschien oplossing B. Dus je kan geen one-size-fits-all toepassen. Dat vergt flexibiliteit van onze medewerkers om mee te helpen zoeken naar een oplossing en omgekeerd vertrouwen van de eigenaars. Ook het onroerenderfgoedrichtplan moet dit stimuleren en is hiervoor een instrument. We werken daar nu al in samen met jullie. Als je mekaar kan vinden in passie, is de rest heel eenvoudig. Ik ben van plan daar keihard voor te gaan.

VW: ik dank u van harte voor uw tijd en dit openhartig gesprek. We zien mekaar snel terug en ik kijk evenzeer uit naar een goede samenwerking met gedeelde passie!

MEERSMAN & VAN KEER

ADVOCATENASSOCIATIE

- › Eigendomsrecht - Recht van uitweg
- Erfdienstbaarheden
- › Landbouwwrecht en de Pachtwet
- › Milieurecht - Milieuvergunningen
- › Erfrecht en overdracht van het
familiale landbouwbedrijf
- › Dieren: Koop - Verkoop
- Aansprakelijkheid

Willem Tellstraat 22, B-9000 GENT
meersman.vankeer@adv-mvk.be

Tel. 09 225 80 30

www.adv-mvk.be

Interview met Ben De Vriendt over Stories Unfold

Interview door: Valérie Vandenabeele

VV: wij zijn te gast op jullie inhuldiging van Stories Unfold in het Rubenskasteel. Stories Unfold is een nieuw initiatief waarbij jullie vanuit Toerisme Vlaanderen, als we het goed begrijpen, mensen willen sensibiliseren over het generatie-overschrijdende beheer die landgoedeigenaars uitvoeren op terrein. Ben, u bent thema-coördinator kastelen en tuinen bij Toerisme Vlaanderen. Hoe zijn jullie tot dit idee gekomen?

BDV: wel, ik zie dat Toerisme Vlaanderen in de praktijk nog steeds subsidies geeft aan instanties en organisaties. In deze legislatuur hebben we besloten om het heft in eigen handen te nemen. We denken dat we vanuit de praktijk veel meer kunnen leren. Daartoe werden een aantal sites aangekocht met als doel om vanuit de praktijk te leren. Wij voelen als overheid nu ook wat het is om zelf kasteelheer te zijn.

VV: jullie botsen dus nu ook op problemen uit de praktijk? Problemen zoals hoe restauraties wel of niet kunnen, waar de middelen vandaan moeten komen. Maar ook in de parktuin werd jullie door Agentschap voor Natuur en Bos gevraagd om er natuurlijke grasland van te maken.

BDV: inderdaad, we gaan nu zelf aan de slag. We hebben hier met het Rubenskasteel een wat groter domein (nvdr. het kasteel is omgeven door ruim 15 ha landbouw- en bosgrond) om een grootschaliger evenement op te zetten. We hebben hier meer dan 60 activiteiten lopen. De bedoeling is om hieruit te leren, niet alleen voor Toerisme Vlaanderen, maar ook om kasteel-eigenaars te inspireren om op een duurzame manier aan ontwikkeling te doen in hun landgoederen.

VV: het is eigenlijk een pilot. Jullie willen nu in de schoenen staan van de landgoedeigenaars om te zien hoe zij beter geholpen kunnen worden.

BDV: we gaan het kasteel ook herbestemen. Het is de bedoeling dat het een afgewerkt product wordt. We gaan op zoek eigenlijk naar de functies die het beste passen en aansluiten bij de ziel van de plek.

VV: private eigenaars moeten vaak in eigen buidel tasten om hun domein te kunnen beheren of hebben minder middelen/premies/subsidies ter beschikking dan een overheid die beheert. Houden jullie daar ook rekening mee?

BDV: het is zo dat wij als overheid uiteraard zelf geen subsidies kunnen aanvragen, maar we zoeken wel andere mogelijkheden zoals Europese projectoproepen. Belangrijk is dat het project in finale versie een rendabel verhaal wordt. Vele functies hebben naar de maatschappij en duurzaamheid is mooi, maar het landgoed moet rendabel zijn. Er worden daarom ook rentabiliteitsstudies uitgevoerd.

VV: dat is iets waar we vanuit de private sector zeker kunnen achter staan. Met het Agentschap Onroerend Erfgoed hebben we nu ook een onroerenderfgoedrichtplan opgericht, om vanuit alle stakeholders een aantal ambities uit te werken. Dit overlapt in feite met jullie initiatieven...

BDV: zij gaan daarbij vooral vanuit een wetgevend kader werken, terwijl Toerisme Vlaanderen vanuit praktijk sites bekijkt. Als we beide samen brengen kunnen we daaruit het beste verhaal schrijven.

VV: welke rol kunnen onze leden, private erfgoedeigenaars, hierin spelen?

BDV: op 12 september hebben we ook specifiek kasteel-eigenaars uitgenodigd om

samen te komen ter kennismaking. Het is de bedoeling dat we dit verhaal van in het begin samen kunnen schrijven. We willen op die manier kort op te bal spelen om te vermijden dat we iets uitschrijven waar niemand iets mee is. Er heerst nu wel wat wantrouwen van kasteel-eigenaars naar overheid, wat ik deels kan verstaan. Nu botsen wij zelf ook op die regelgeving die het ons moeilijk maakt om dingen te realiseren. We willen zo tot een verstandhouding komen om samen tot oplossingen te komen die ons en de prachtige landgoederen vooruit helpen.

WV: ik dank u van harte voor de uitnodiging en kijk uit naar nauwere samenwerking.

Familieworkshop kasteel Poeke

UW LANDBOUWER

Advies en ondersteuning
 Duurzame landbouw
 met geïntegreerd natuurbehoud
 Biologische en gangbare landbouw
 Behoud van pachtvrije gronden
 Beheer voor derden

T +32 (0)14 98 01 32

TERRA

ESTATES MANAGEMENT

www.terra.estate

Betoging in Gent 2003

30 jaar verdedigen van Vlaamse landeigenaars

Auteur: Thierry de l'Escaille, ondervoorzitter Landelijk Vlaanderen

De start van Landelijk Vlaanderen is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de European Landowners' Organization (ELO). Ik begreep dat effectief lobbywerk op Europees en nationaal niveau onlosmakelijk met elkaar verbonden waren.

In 1992, wanneer ELO zich tot lobby-organisatie ontwikkelde op Europees niveau, bestond er in Vlaanderen nog geen vertegenwoordiging van private landeigenaars. In die periode publiceerde het kabinet van minister Theo Kelchtermans een milieuplan, de Groene Hoofdstructuur genoemd. Het betrof een zoneringsplan dat toen reeds voorzag in de uitsluiting van economische activiteiten, inclusief landbouw, in die gebieden die Vlaanderen wilde bestemmen voor natuur. De kaarten die konden worden geraadpleegd waren zeer nauwkeurig en de planologische ambitie was zeer ambitieus.

De Groene Hoofdstructuur gaf een invulling aan de Europese Natura 2000-verordeningen, die evenwel uitgingen van een gelijke behandeling van de 3 pijlers van duurzaamheid, d.w.z. de sociale, economische en milieu gerelateerde aspecten. Tot mijn grote verbazing was er buiten Agriland weinig begrip voor de impact die dit had op landeigenaren en boeren: voor hun was de Groene Hoofdstructuur in strijd met de principes van onze rechtsstaat en werd het plan ongeloofwaardig gevonden.

Het was dus nodig om een Vlaams hoofdstuk van de European Landowners' Organization te realiseren om de inconsistentie tussen

de Europese wetgeving en de regionale toepassing ervan te benadrukken. Op een avond, in oktober 1993, zat ik, tijdens een diner in Houdoumont, na een dag in Duras gespenseerd te hebben, aan tafel met 5 mensen, waaronder Michel de Broqueville en Philippe Casier.

Toen ik hen vertelde over mijn zorgen over de nieuwe wetgevende initiatieven, met zo veel nadelen voor private eigenaars, bespraken we de noodzaak om een institutionele vertegenwoordiging te hebben, in aanvulling op de landsdelen die werden gedekt door de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij. Allebei beschikten ze niet over de nodige tijd om hun schouders hier onder te zetten omwille van hun professionele activiteiten. Maar beiden waren akkoord en hoopten dat ELO de klus zou klaren. ELO was evenwel een zeer jonge organisatie die niet tot doel had om lobbywerk te organiseren op het niveau van nationale wetgeving. Het was aan de nationale of regionale verantwoordelijken om hun werk te doen.

” Op een avond, in oktober 1993 bespraken we de noodzaak om een institutionele vertegenwoordiging te hebben.

Ik ging ontmoedigd naar huis omdat er geen wil was om een regionale structuur op te zetten. Blijkbaar moest er een nachtje over geslapen worden. Tot mijn verbazing kreeg ik de volgende ochtend, om 7:45 u, een telefoontje van Michel de Broqueville die me vertelde dat hij omwille van ons gesprek heel slecht had geslapen. Hij vroeg meteen wanneer we naar de notaris zouden gaan om onze Vlaamse vertegenwoordiging op poten te zetten. Kort daarna belde ook Philippe Casier me op. Hij was het eens dat het absoluut noodzakelijk was om een vereniging op te richten waaraan hij graag zou meewerken als hij een paar jaar later van zijn professionele verplichtingen verlost zou zijn. Ik stopte dit in mijn achterhoofd en zou hem er bijna 10 jaar later aan herinneren.

Jubileum

We wilden zeker geen verdeeldheid creëren met de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij (KBBM). We waren er allen lid van en zelf was ik er bestuurder van. Daarom stelden we voor om de Vlaamse vleugel van de KBBM om te vormen door haar werkterrein te verbreden naar alle aspecten van het plattelandleven, inclusief landbouw, viskweek, jacht en agrotourisme.

Ondanks de sterke steun van Arthur Cornet, voorzitter van de SRFB-KBBM, en Alain de Jamblinne, de bezieler van deze organisatie, moesten we ook rekening houden met interne tegenstand binnen de KBBM. Finaal richtten we de Vlaamse Landeigendom vzw (VLE) op, met de zegen van, maar zonder integratie van SRFB-KBBM. De 4 oprichters waren Michel de Broqueville, Marc Dejonkheere (vertegenwoordiger van de KBBM), Professor Storme en ikzelf. Het was 1993.

Het secretariaat van de nieuwe organisatie werd geleid door Patsy de Broqueville, de echtgenote van Michel, en naast de financiële middelen die door de oprichters ter beschikking werden gesteld, werd Agriland de hoofdsponsor van de VLE. Het zou dat later ook doen voor het SPRW (Syndicat de la Propriété Rurale en Wallonie) in het Waalse Gewest.

Onze eerste succesvolle acties tegen de groene hoofdstructuur organiseerden we in samenwerking met landbouworganisaties. Met resultaat! Het ontwerp van de Groene Hoofdstructuur werd in de ijskast gezet.

Een jaar later kwam de Vlaamse regering aanzetten met het Mestactieplan I en later met het Mestactieplan II, beiden met een volledige catalogus van nieuwe verbodsartikelen.

” **We moesten ons krachtig verzetten tegen het idee van een verbod op het bewerken van land in alle groene zones... en dit zonder enige vermelding van mogelijke compensaties.**

Michel de Broqueville richtte hiertoe een platform op om de plattelandbelangen te onderhandelen met de betrokken ministeries. Helaas lag de prioriteit van Boerenbond bij het verdedigen van haar

eigen bedrijfsmodel voor dierhouderijen, waaraan het al zijn sanitaire producten, bestrijdingsmiddelen, meststoffen, verzekeringen, kredieten en andere inputs kon verkopen via onder andere AVEVE. Rudy Gotzen, vertegenwoordigde de Boerenbond in de onderhandelingen betreffende het mestactieplan. Hij had op het eind van de jaren 80 een belangrijke rol gespeeld in de herziening van de pachtwet, samen met een groot voorstander van de VLE, senator Antoon Van Nevel. Op een dag ging hij langs bij een van onze bestuurders, pater Ivo, beheerder van de abdij van Postel, en vertelde hem dat hij een akkoord had bereikt over het Mestactieplan.

” **Met trots kondigde hij aan dat Boerenbond de familiale boeren had gered. Daarbij waren de landeigenaars evenwel in de kou blijven staan.**

Niet meteen een probleem voor hem. Ze hadden een overeenkomst bereikt met de Vlaamse overheid door hun akkoord te geven aan een wet die bepaalde dat gezinsveeteeltbedrijven een vrijstelling zouden krijgen van het verbod op het gebruik van meststoffen en chemicaliën voor twee generaties landbouwers. Om in aanmerking te komen voor deze vrijstelling moest je wel vee houden.

De VLE begon vervolgens een juridische strijd tegen de wettigheid van de maatregel. Intussen was de ecologische situatie verslechterd en had de regering besloten dat gezinsbedrijven zonder veeteelt vanaf 1996 hun vrijstelling zouden verliezen op gronden waarop vanaf die datum nultbemesting van toepassing was.

De VLE ging samen met ELO en 3 eigenaars-exploitanten zonder veeteelt in beroep bij het Arbitragehof en vervolgens, toen de zaak niet gewonnen werd, bij het Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. Meester Donatienne Ryckbost bepleitte de zaak, met advies en gesteund door meester Jean Christophe Petiti, destijds de decaan van de advocaten bij de rechtbank in Straatsburg.

Intussen verlengde de Vlaamse regering, gelet op het ingestelde beroep, de vrijstelling voor niet-gezin veeteelt bedrijven met 10 jaar. De rechtbank in Straatsburg analyseerde de zaak en om een veroordeling te voorkomen, gaf de Vlaamse regering de rechtbank

Philippe Casier, Thierry de l'Escaille en rechtsachter Tom Anthonis, 2007

de volledige garantie dat ze alle middelen zou inzetten om het land te compenseren, te subsidiëren en het verder te laten beheren. Het Hof was daarom van mening dat de staat, in de huidige situatie, de garantie gaf dat het de rechten van zijn burgers zou respecteren. Als zou blijken dat dit niet het geval was, zou het hof de klacht in ontvangst nemen en behandelen.

Dit was alvast een overwinning op het vlak van compensatie. Er was evenwel nog steeds het probleem van de vrijstelling van gezinsbedrijven die geen vee hadden na het seizoen 2006, met andere woorden akkerbouwbedrijven. Deze laatste werden geschaad door een duidelijke verstoring van de concurrentie.

Intussen kregen we een nieuwe federale regering (Verhofstadt I) en een nieuwe Vlaamse regering (Dewael) met als minister verantwoordelijk voor leefmilieu en natuur niemand minder dan Vera Dua (Agalev). Terwijl we verder gingen op onze pelgrimstocht, verkregen we een ontmoeting met minister Vera Dua, die ons vertelde de beperkingen nog verder te willen aanscherpen. Dit zou zij bewerkstelligen met het beruchte Natuurbehoudsdecreet dat in juni 2003 door het Vlaams parlement zou gestemd worden.

” **Het werkelijke doel van de minister was eigenlijk om alle groengebieden in Vlaanderen te collectiviseren.**

Twee maal werden we ontvangen door minister Dua: bij een eerste ontmoeting waren Michel de Broqueville, Donatienne Ryckbost en ikzelf aanwezig. Tijdens een tweede vergadering waren Michel de Broqueville, Charles Adriaenssen en ikzelf aanwezig. Finaal moesten we toch even slikken wanneer de minister openlijk zei dat zelfs als we juridisch gelijk hadden, we politiek ongelijk hadden omdat zij op de stoel van de minister zat en zij het was die de beslissingen nam. Het werkelijke doel van de minister was eigenlijk om alle groengebieden in Vlaanderen te collectiviseren... Nogal geschokt door deze opmerkingen, vroegen we haar onder welke voorwaarden ze zou

luisteren naar onze argumenten. Hierop antwoordde ze dat ze dat zou doen op de dag dat we 5.000 mensen op straat zouden hebben, iets waartoe ze ons niet in staat achtte. We pakten meteen de handschoenen op en beloofden haar de nodige mensen bij elkaar te krijgen. De mars op Gent was geboren.

” **We politiek ongelijk hadden omdat zij op de stoel van de minister zat en zij het was die de beslissingen nam.**

Michel, die wist hoe hij resultaten moest bereiken, stak zijn energie in het verzamelen van de nodige middelen en het opzetten van een passende structuur: het Platform Buitengebied. Hoe meer belanghebbenden van het platteland zich meldden, hoe minder minister Dua en haar kabinet van hen en ons wilde horen. Het Platform Buitengebied, dat alle belanghebbenden – landeigenaars, boeren, boswachters, jagers, vissers, ruiters, hondenclubs, duivenmelkers, boogschutters, vakantiegangers, wandelaars, enz. – bij elkaar had gebracht besliste om op 11 mei 2003 in Gent te komen betogen, een maand voor de stemming van het decreet in het Vlaams parlement. Intussen was de Federale regering gevallen en werden de nationale verkiezingen op 18 mei 2003 geplaatst. Terwijl het Platform Buitengebied ongeveer 9.000 betogers had verwacht, zijn het er 23.000 geworden.

” **De Eerste Minister, zijn liberale collega's en zijn medewerkers, die aanvoelden dat er een hevige tegenreactie ontstond in het platteland.**

De Eerste Minister, zijn liberale collega's en zijn medewerkers, die aanvoelden dat er een hevige tegenreactie ontstond in het platteland, nodigden ons uit voor een werkontbijt op de ochtend van de demonstratie. Ze adviseerden Minister Dua met de organisatoren te spreken. Minister Dua bood aan om de organiserende leden 's middags te ontmoeten in aanwezigheid van de pers. Een ontmoeting,

Game fair

Eerste participatie aan events

die mede door de massale opkomst, nooit zou plaatsvinden. De verkiezingen die een week later volgden waren een ramp voor de Groene Partij, die de kiesdrempel niet haalde.

De verkiezingen resulteerden in een tweede regering Verhofstadt, en een jaar nadien ook op gewestelijk niveau in een nieuwe meerderheid waar we het probleem van de concurrentievervalsing tussen gezinsbedrijven konden oplossen. Opnieuw konden we daarbij rekenen op het wijze advies van advocaat Ryckbost. De wetgeving werd aangepast en de uitzondering die het gebruik van meststoffen voor twee generaties toestond, werd uitgebreid tot alle landbouwbedrijven.

De juridische procedures werden gefinancierd door enkele leden en de niet aflatende steun van Agriland. In dezelfde periode had het kabinet Vera Dua een verbod op vogeljacht in gebieden zoals het vijvergebied Midden-Limburg uitgelokt. Dit leidde tot verdere juridische procedures en intensief lobbywerk met goed resultaat tot gevolg.

De acties in Vlaanderen hebben er ook toe geleid dat de Europese Commissie ELO steunde om, in samenwerking met Eurosita, te communiceren over wat de doelstellingen van Natura 2000 waren en wat de liefde voor natuur betekent. Hierbij ging steeds veel aandacht naar de 3 pijlers van duurzaamheid: ecologie, economie en het sociale aspect.

” Hierbij ging steeds veel aandacht naar de 3 pijlers van duurzaamheid: ecologie, economie en het sociale aspect.

Het programma eindigde bij Ghislain d'Ursel in Hex, waar Gérald Westminster en de directeur-generaal van DG Leefmilieu duidelijk uitlegden wat er kan worden bereikt en hoe een te restrictieve

interpretatie van de wetgeving uiterst contraproductief zou zijn voor de belangen die sommigen beweerden te beschermen. Natuur wordt gemaakt met iedereen en niet in een sfeer van uitsluiting. Tot vandaag wordt hier nog dagdagelijks voor gevochten door ELO.

De mars in Gent en de resultaten van de Vlaamse Landeigendom hadden ons aan het denken gezet over wat de volgende stap zou kunnen zijn. Opnieuw kwam ter sprake om de Vlaamse vleugel van SRFB-KBBM en de VLE samen te voegen. Zowel Arthur Cornet als Jean François de le Court, de nieuwe voorzitter van de SRFB, steunden het idee om de krachten in Vlaanderen te bundelen. Uiteindelijk hebben we deze fusie uitgevoerd en voorgesteld op een algemene vergadering in Zevendonck, ten huize van Jean de l'Escaille, in 2003. Ik nam die dag het voorzitterschap van het nieuwe Landelijk Vlaanderen (LV) op me, me terdege bewust dat ik niet de ideale kandidaat was en ook niet de nodige tijd had om me ten volle in te zetten voor de nieuwe organisatie. Ik wou evenwel het nieuwe team steunen en het voorzitterschap vrijwaren voor de man die ik beschouwde als de ideale kandidaat zodra hij de tijd had: Philippe Casier. Charles Adriaenssen nam de rol van Algemeen Secretaris op zich, ondersteund door de zeer gulle Bertrand de Lophem, die op zijn beurt Tom Anthonis begeleidde. Charles bleef bijna 2 jaar, maar moest om professionele redenen vertrekken, dus nam Bertrand de rol van Secretaris-Generaal op zich, een taak die hij met enthousiasme en loyaliteit vervulde.

Toen Philippe Casier klaar was om de fakkel over te nemen, organiseerde ik een studiereis naar Litouwen met leden van ELO, waar onze LV-delegatie voor een deel van het verblijf deelnam aan het programma Women in Forestry. Onze delegatie was gemengd en bestond uit de voorzitter en secretaris van LV, de secretaris van de minaraad (Jan Verheecke), ANB-medewerkers waaronder Els Martens en leden

van de verschillende kabinetten die ons rechtstreeks aanbelangden: landbouw, milieu, erfgoed en stedenbouw.

Philippe zette meteen de toon door ons te laten genieten van Litouwse bieren in het gezelschap van Litouwse politici. Dit leverde ons meteen een klacht op van twee Duitse vrouwelijke bosbouwafgevaardigden die hun beklag deden dat de vrouwelijke politici, als gevolg van de aanwezigheid van die Vlaamse mannen, niet naar hen keken!

Tegerlijkertijd lanceerden we samen met OVML (Ontwikkeling Vijvergebied Midden-Limburg) het LIFE-project (LIFE: Europees programma dat natuurrealisaties subsidieert) in het vijvergebied Midden-Limburg, waaraan Eric Smeets, Claude de Villenfagne en Pierre Crahay meewerkten. Het doel was om de rol van particuliere eigenaren en beheerders bij het beschermen van de natuur weer centraal te stellen.

Samen met ELO als projectcoördinator en in samenwerking met de lokale organisatie OVML konden we aantonen hoe privé-eigenaars actief aan natuurbeheer kunnen doen: een van LV's meest fundamentele drijfveren.

Op het gebied van communicatie heb ik vanaf het begin de Landeigenaar geproduceerd met de hulp van Vincent Dierckx. In de begin-dagen werd het opgemaakt in de ELO-kantoren. Het was Christophe Lenaerts die het magazine de kwalitatieve vorm gaf die we vandaag allemaal kennen.

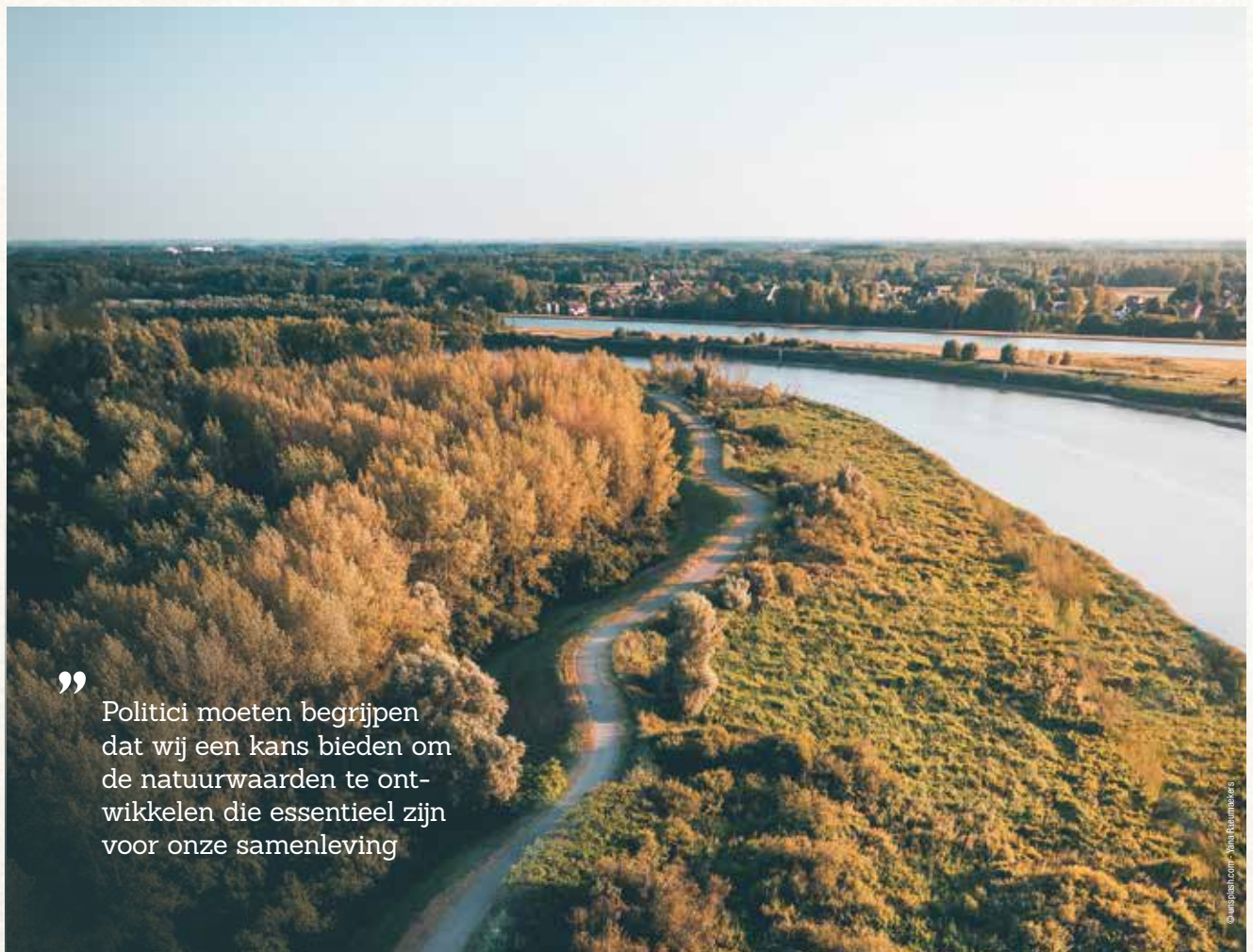
” Landelijk Vlaanderen is intussen verhuisd naar de Wetstraat

LV is intussen verhuisd naar de Wetstraat waar het zijn plaats heeft ingenomen in hetzelfde gebouw als haar zusterverenigingen: ELO, SBNL, Historische Woonsteden, APB, etc. Dit maakt een effectieve interactie tussen de verschillende niveaus en dus de verschillende teams mogelijk.

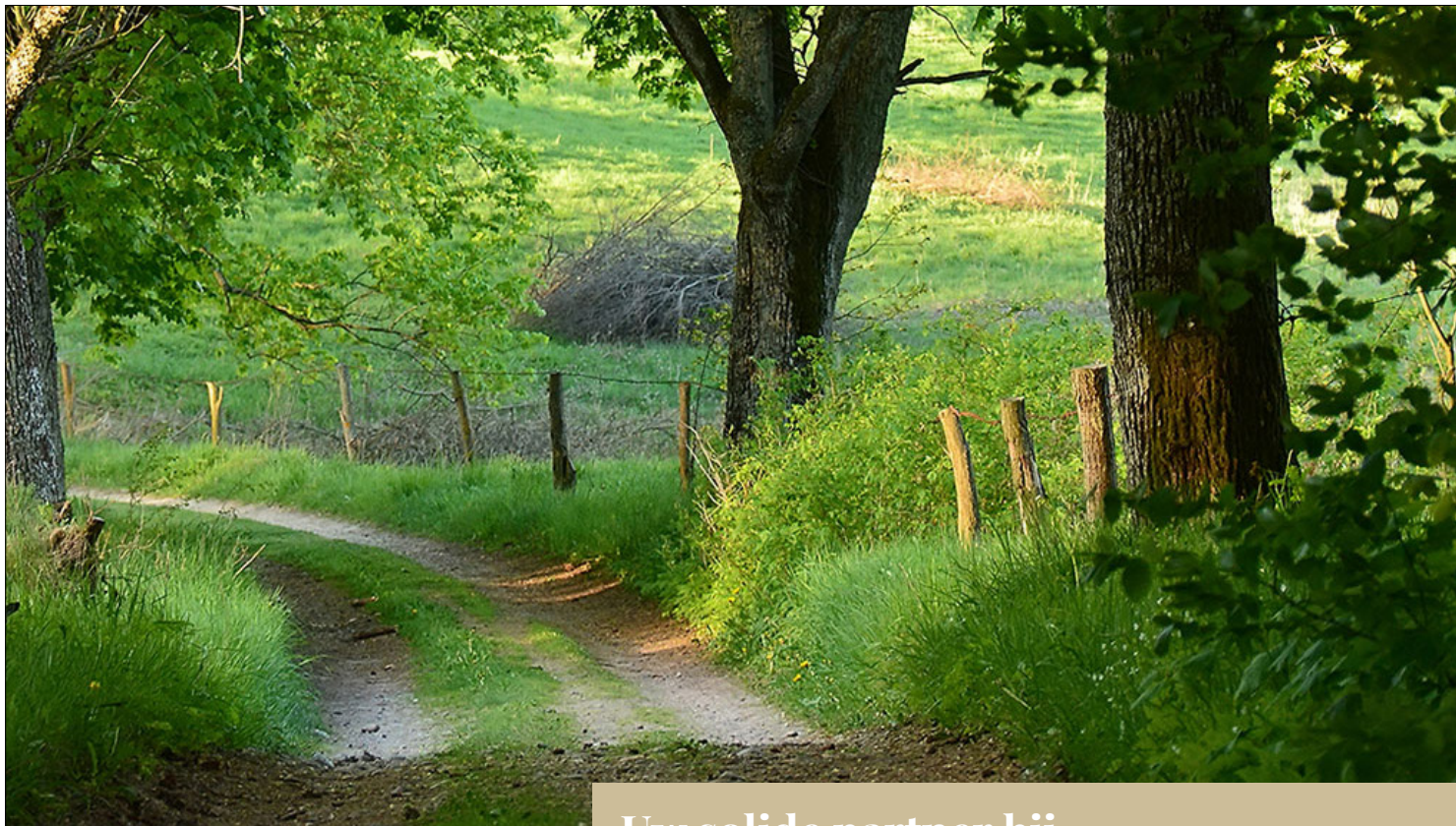
Na het voorzitterschap van Philippe Casier, zeer gewaardeerd door allen, gevolgd door dat van Christophe Lenaerts, heeft Guido Mulier vandaag de leiding van onze vereniging overgenomen.

Hij doet dit met de innemendheid en toewijding die hem zo kenmerken. Ik ben verheugd over de talenten die intussen hun weg vinden naar de Raad van Bestuur om onze liefde voor de natuur en biodiversiteit in de praktijk te brengen. Landelijk Vlaanderen heeft ook het Wildlife Estate Label in Vlaanderen onder beheer genomen: we zijn producenten van biodiversiteit en beheren graag een deel van de prachtige natuur van Vlaanderen.

Politici moeten begrijpen dat wij een kans bieden om de natuurwaarden te ontwikkelen die essentieel zijn voor onze samenleving, zonder dat we onze toevlucht hoeven te nemen tot zware subsidies. Een kans en een opportuniteit voor de gehele maatschappij.

” Politici moeten begrijpen dat wij een kans bieden om de natuurwaarden te ontwikkelen die essentieel zijn voor onze samenleving

Uw solide partner bij
rechtsbescherming tegen de overheid

verbist

advocatuur

Stijn Verbist is al meer dan 20 jaar een voorvechter van grondrechten, en in het bijzonder ook van de bescherming van het eigendomsrecht. Hij heeft van de rechtsbescherming tegen de overheid zijn specialiteit gemaakt. Zijn kantoor is mettertijd uitgegroeid tot een team van gedreven specialisten in zowel publiek als privaat recht. U kan bij dit interdisciplinaire team van specialisten terecht met al uw vragen als eigenaar (o.a. eigendomsbescherming, erfdienstbaarheden, trage wegen, onteigening, ruimtelijke ordening, vergunningen, afpaling, eigendomsbetwistingen, koop, huur, pacht, landinrichting, natuurwetgeving, onroerend erfgoed en burenhinder). Los van een multidisciplinaire, kritische en transparante aanpak kan u rekenen op een volledige onafhankelijkheid bij de behandeling van uw vraag, die garandeert dat alleen uw belang wordt behartigd, zonder inmening van andere (minder zichtbare) belangen of machten.

Verbist Advocatuur heeft kantoren in Antwerpen, Kempen en Limburg. Stijn Verbist is niet alleen advocaat, als het gaat over de bescherming van het eigendomsrecht en de bescherming van de rechtsstaat is hij ook activist en opiniemaker.

Contact opnemen?

03 288 11 56

www.verbistadvocatuur.be
info@verbistadvocatuur.be
Antwerpen | Kempen | Limburg

100 nummers Landeigenaar

Auteur: Philippe Casier, ere-voorzitter Landelijk Vlaanderen

Het 100ste nummer van de “Landeigenaar” brengt ons naar de tijd van het ontstaan van de organisaties voor het verdedigen van het private landeigendom en dus ook van Landelijk Vlaanderen.

De perikelen rond de geboorte van de vzw “Vlaams Landeigendom” (VLE) in de jaren 90 zijn uitvoerig beschreven in de gedetailleerde bijdrage van Thierry de l’Escaille. Deze was een reactie tegen de drang voor het collectiviseren van groene gebieden en tegen de miskennen van het principe van compensatie bij dwingende maatregelen opgelegd door de overheid. De groene beweging had duidelijk de touwtjes in de handen in alle materies omtrent natuur terwijl private beheerders geconfindeerd waren tot de sector “bos” met een gebalanceerd bosdecreet.

” **Privaat natuurbeheer was niet denkbaar en het Vlaamse groen moest naar de overheid of de “natuurbehoud sector” overgedragen worden liefst zonder compensatie.**

Daarnaast bestond al lang op Belgisch niveau de “Société Royale Forestière de Belgique” (SRFB), een oude Dame die de actoren in de bosbouw verenigde. De Vlaamse vleugel van deze essentieel Waalse organisatie die onder de naam ging van “Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij” had één aangestelde, Tom Anthonis, en geen organisatorische basis voor een eigen actie of invloed op het beleid. De SRFB had wel meer middelen.

De “betoging van 2003” in Gent waarvan sprake in de andere bijdragen, was een onverwacht groot succes juist voor de federale verkiezingen van 2003 die een zware klap betekenden voor AGALEV. Na een moment van leegte in het natuurbeleid tot de Vlaamse verkiezingen van 2004, kwam dan een nieuwe Vlaamse Regering met als Minister President en Minister van Landbouw en Platteland, Yves Leterme en met als Minister van Leefmilieu, Kris Peeters die het beleid gevoelig gingen bijsturen. Teken ervan was dat bij de navolgende Algemene Vergadering van Landelijk Vlaanderen, de Minister President ons zelf vroeg om er het woord te krijgen.

Minister president Yves Leterme, 2007

De leden van KBBM en deze van VLE werden samengebracht in wat men Landelijk Vlaanderen ging noemen met de steun van SRFB. Jammer genoeg was de gezondheid van Michel de Broqueville, de stuwende kracht achter de VLE, niet goed en Thierry de l’Escaille, die secretaris-generaal was van de Europese organisatie van landeigenaars ELO, zou het voorzitterschap waarnemen met Bertrand de Lophem als secretaris.

In die nieuwe context was de heroïsche tijd, de tijd van de “conquista”, voorbij en was het existentiële gevaar voor privaat bezit serieus verzwakt. Een nieuwe periode kon beginnen in een vreedzamere context maar Landelijk Vlaanderen moest nu wel haar toegevoegde waarde in het open ruimte beheer concreet bewijzen en Platform Buitengebied kon in mottenballen gelegd worden.

Op dat moment in 2003 ging ik vrijkomen van mijn functie aan het hoofd van Fabricom en werd ik aangesproken om als “gepensioneerde” de jonge organisatie te vervoegen. Ik kende ze een beetje omdat ik aan een paar vergaderingen omtrent het VEN en ook aan de betoging had deelgenomen. Ik was ook betrokken bij het beheer in Nokere en andere plaatsen.

Per toeval werd ik rond 2002 in Fabricom als eigenaar van het Lappersfortbos in Brugge geconfronteerd met de hippie-achtige “bezitters” van het bos die in de bomen gekropen waren en zich aan de takken gehandboeid hadden als actie tegen het kappen van het deel van het bos dat door de Stad als industriezone was herbested. De politieke commotie gesteund door het kabinet Dua was niet klein. Het kabinet wilde scoren en het bos absoluut “verwerven” zodat ik er ontvangen werd met een geserveerde lunch, goede wijn en veel belofte wat de vrienden van VLE blijkbaar niet kregen! Dat vond ik leuk en eigenlijk voelde ik de prikkels om in die “wereld” actief te zijn in plaats van te gaan golfen of kaarten. Ik aanvaardde de uitdaging en werd als voorzitter gebombardeed zodra ik Fabricom verliet.

Ik herinner me mijn verassing op de eerste vergadering in de kantoren van de SRFB in de Centrumgalerij in Brussel, waar de “prestigieuze” bosbouwmaatschappij haar eminente leden uit hun bossen opriep, bereikbaar via een donkere gang diep in de grootstad waar, door het raam, geen enkele boom of enig groen te zien was...

De relaties met KBBM werden geregeld samen met de pas opgerichte Waalse organisatie, “Nature Terre Forests” (NTF) waarvan mijn collega bij Tractebel, Etienne Sneyers, voorzitter werd terwijl Jean François de le Court voorzitter was van SRFB. Door de steun van NTF die financieel veel sterker was gezien het groot aantal leden, kon Tom Anthonis als directeur van Landelijk Vlaanderen aangesteld worden.

” **De actie naar het gewijzigde beleid kon beginnen en de persoonlijke contacten met de overheid konden gelegd worden.**

De actie naar het gewijzigde beleid kon beginnen en de persoonlijke contacten met de overheid konden gelegd worden. Dit gebeurde op een zeer ludieke manier omdat op dat moment door ELO een studiereis werd georganiseerd in Litouwen waarbij een Vlaamse delegatie kon deelnemen met als thema “vrouwen en het bos”. Waarom ELO ons dit thema voorstelde blijft een raadsel. De delegaties kwamen van een paar landen maar exclusief bestaande uit militante “bosminnende” jonge vrouwen. In onze Vlaamse groep waren er eerder rijpende mannen voor wie het serieus werk met de vrouwen in het bos aangevuld moest worden met studentachtige bij-activiteiten. Dit zorgde voor wat vreemde situaties...

Ons gezelschap was weliswaar prestigieus met Roel Van Haren, de baas van het toenmalige “Bos en Groen”, Jan Verheeke, toen op het kabinet Peeters, Gert Van De Genachte, de baas van het studie-bureau in milieu Aeolus, Els Martens, directrice bij het Agentschap Natuur, Annita Stevens, adjunct kabinetschef bij Ruimtelijke Ordening en later waarnemend administrateur-generaal van het agentschap Ruimte en Erfgoed, Brenda Bussche, directrice van ANB Brugge, Tom Embo, die op het kabinet Dua een “tafelgenoot” was geweest en de mensen van Landelijk Vlaanderen. Zo spendeerde ik met hen een

Philippe Casier licht problemen pachtwet toe aan UGent, 2013

“vroljike” week in de bossen en cafés van Litouwen en deelde zelfs hotelkamers wat meteen zorgde voor een “echte” kennismaking met partners in de verschillende administraties die belangrijke posten zouden krijgen.

Rond 2005 was nog de tijd van de Hoge Raden, deze voor bos, deze voor natuur en deze voor jacht die sectorale adviesverlenende instanties waren. De Minaraad was dan in praktijk in de handen van de natuurorganisaties terwijl private beheerders geen plaats kregen in het beleid en het advieslandschap buiten bos.

Jan Spaas was toen de voorzitter van de Vlaamse Hoge Bosraad en hield die stevig in handen. Ik kende toevallig Jan in een ander leven en hij verwelkomde mij als waarnemend lid van de Bosraad waardoor ik met het Vlaamse advies kennis maakte. Maar die Raden werden vlug daarna afgeschaft en de Minaraad opengetrokken naar de actoren van de andere sectoren. Zo kon Landelijk Vlaanderen in 2006 een plaats krijgen voor de open ruimte actoren in de Raad zelf terwijl delegaties gestuurd werden naar haar Permanente Werkcommissies die opgericht werden per sector. Landelijk Vlaanderen werd zo een

volwaardige partner onder de open ruimte actoren en stond aan de tafel waar het beleid geadviseerd werd en waar initiatieven konden genomen worden. Jan Verheeke was dan secretaris van de Minaraad en de relatie met hem was uitstekend want hij begreep ons.

” Landelijk Vlaanderen werd zo een volwaardige partner onder de open ruimte actoren.

Het was in 2006 het moment van het vernieuwingsproject 'Beter Bestuurlijk Beleid' (BBB) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, waarbij de Afdeling Bos en Groen werd samengevoegd met de Afdeling Natuur wat toen ook een onderonsje was van de natuurbeveiliging en beiden gingen het ANB vormen. Marleen Evenepoel werd de nieuwe Algemeen Directeur. Zij tekende meteen een nieuw beleid uit en gaf ons een plaats in de begeleidende instanties zoals het OC-ANB, later Natuurinvest. Bij de uitroiling van de bosgroepen werden wij betrokken, in deze van de Regionale Landschappen die meer in de sfeer van natuur waren, echter niet.

Ook het Onderzoeksinstituut voor Bosbouw en dat voor Natuurbehoud smolten dat jaar samen tot het INBO en Jurgen Tack zou de directie ervan krijgen. Natura 2000 was dan enkel een concept met wat gebieden op de kaart maar geen invulling terwijl er wel uitvoeringstermijnen waren opgelegd op Europees niveau. Jan Verheeke nam in 2008 het voortouw om de Gewestelijke Europese natuurdoelen te bepalen en ze dan te verdelen in gebiedsdoelen en zo kwam een grote machine in gang, misschien te groot zelfs. Deze machine werd gestuurd door een overleginstantie met ANB, INBO en vertegenwoordigers van sectoren die het Gewestelijk Overleg Instantie (GOI) als naam kreeg. Landelijk Vlaanderen was erbij en zou voor jaren intensief aan alle facetten van het project en aan de talrijke werkgroepen deelnemen met bijdrage van de private beheerders naast deze van de landbouw- en natuurorganisaties. Terzelfdertijd werd een actie gevraagd voor het betrekken van de private beheerders op het terrein met het zicht op de “managementplannen” voor de lokale uitvoering. Valérie Vandenaebale werd aangeworven om dat te begeleiden in samenwerking met de jagersvereniging HWV waarmee Landelijk Vlaanderen ondertussen, onder impuls van wijlen Yves Steverlinck, een samenwerkingsakkoord had getroffen voor haar logistiek die gevestigd werd bij HWV. Er werd immers ondervonden dat er beleidsmatig meer synergie bestond met de Vlaamse HWV dan met de Waalse SRFB waar Landelijk Vlaanderen toen gevestigd was en met wie de relaties uitstekend bleven.

Ledendag in de regen, 2013

Om de Europese doelen te implementeren en gezien de fusie van de bos- en natuuradministraties werd het rond 2013 tijd om het natuurdecreet aan te passen en met het bosdecreet samen te smelten. Er werd intensief gewerkt aan de opmaak van dit nieuwe decreet waarvoor wij onze bijdrage leverden inclusief wat betreft de financiële ondersteuning en het flankerende beleid en dit via het GOI en de Minaraad.

” Ons betoog hierbij was het invoeren van beheerplannen ook buiten bos.

Ons betoog hierbij was het invoeren van beheerplannen ook buiten bos. Toen bestond inderdaad enkel het uitgebreide bosbeheerplan zonder mogelijkheid om ook open gebieden planmatig te beheren zodat de natuurverenigingen nog altijd een monopolie hadden met de reservaten en de voorkeurrechten. Het nieuwe natuurdecreet voerde het natuurbeheerplan in met gradaties zonder voorkeurrechten waarbij private actoren gelijkberechtigd werden (ten minste in theorie) en volwaardige partners voor de Europese doelen en de uitvoering van het beleid in het algemeen.

De sturing van de bosgroepen werd overgeheveld naar de provincies. Een koepel van die bosgroepen werd overwogen en wij konden vanaf 2011 beginnen overtuigen om de private actoren te bundelen om samen met de bosgroepen één stem te laten horen via de oprichting en de financiering van een aanspreekpunt van de private sector naast de traditionele natuurbehoud- en landbouwsectoren. Het lukte niet helemaal om een volwaardige poot te vormen maar wij kregen wel de middelen om het “Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos (APB-NB)” op te richten waarin Valérie het uitrollen van de implementatie van de Europese doelen volgde, Alec van Havre de gebiedsgerichte projecten en een medewerker de bosaanleggenheden en de samenwerking met de bosgroepen. Het werd een gestructureerde organisatie.

Ten tijde van Jan Verheke op het kabinet startte in 2005 de discussie rond het uitwerken van het, voor ons belangrijke, concept “landgoed” via een werkgroep waarvan het secretariaat werd gehouden door Mieke Schauvliege, toen tewerkgesteld bij ANB, nu Vlaams Parlementlid voor Groen. Een grondige studie werd uitgevoerd door de Aeolus van Gert Van de Genachte die resulteerde in een officiële mededeling aan de Vlaamse Regering; dit initiatief ging niet verder wegens rivaliteit tussen het kabinet Leefmilieu en het kabinet Erfgoed over wie hier de leiding zou nemen. Nauwe banden werden gelegd met onze sterke Nederlandse collega's van de “Federatie Particulier Grondbezit” voor wie het landgoedconcept een essentie was als gevolg van de Nederlandse Natuurschoonwet. Onze Nederlandse vrienden bleven ons inspireren.

Alec van Havre ging dit concept volgen dat geleidelijk inhoud kreeg met het instrument van de geïntegreerde beheerplannen, de planologische bestemmingsvoorschriften CH (cultuurhistorie), het label “Wildlife Estate” (met ELO uitgerold) en het feit dat, op onze vraag, het concept door de Minister van erfgoed werd erkend en resulteerde in de ontwikkeling van een erfgoedrichtplan “landgoederen”.

Bij de wijziging van het advieslandschap werd in 2007 een nieuwe strategische adviesraad opgericht voor “Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed”, namelijk de SARO, en wij kregen er een plaats om op het ruimtelijk en erfgoed beleid enigszins te wegen. Opmerkelijk is dat sinds dan, dus reeds 16 jaar, bijna alle leden van de SARO dezelfde zijn gebleven zodat het adviseren respectvol gebeurt en de meeste adviezen, ook omtrent onze punten, unaniem worden uitgebracht zodat zij meer kracht hebben.

In het zog van APB-NB hebben wij met de vzw. Historische Woonsteden het informele “APB-Erfgoed” opgericht om met één stem het erfgoedbeleid te volgen en te inspireren. Wij kregen wat werk met het nieuwe erfgoeddecreet van 2013 en het regelmatige overleg met de top van de erfgoedadministratie.

Opmaak eerste folder

Bijdrage	Oppervlakte Bijdrage	TOTAAL
- 50 €	= x Z€ / ha =	e

Eerste ledenbijdrage

Zoektocht naar eerste logo

Betoging tegen de betutteling van het platteland, 2003

Landelijk Vlaanderen hield overleg met andere administraties zoals de VLM, het INBO, het Departement Ruimte (later Departement Omgeving) en met de politieke partijen. Ook met de Vlaamse Confederatie Bouw en andere actoren van de vastgoedsector werd via VLORO (Vlaams Overleg Ruimtelijke Ordening) het private eigendom verdeeld. Onze stem kon zo gestructureerd uitgebracht worden in tal van beleidsinitiatieven zoals de Ruimtelijke Visies en de AGNAS RUP's, het decreet Gemeentewegen, het Instrumentendecreet en de initiatieven rond de Bouwshift.

” In het decreet zelf krijgt Landelijk Vlaanderen nominatief de rol van vertegenwoordiger van de verpachters

Sinds het begin bestonden met de Boerenbond nauwe contacten en een regelmatig overleg als partners o.a. in Platform Buitengebied maar ook, als gerespecteerde “tegenstander” “per constructie” in de pachtmaterie. Reeds in de pachtprijs Herziening van 2007 konden wij de plaats van vertegenwoordiger van de verpachters innemen daar waar vroeger enkel de notarissen aanwezig waren. In het besluit over de pachtprizencommissie werden wij nominatief hiervoor aangesteld en zo konden wij geleidelijk inhoudelijke punten op tafel brengen omtrent pacht daar waar vroeger de belangen van de verpachters door een of ander bevriend parlementslid werden behartigd. Wij konden nu rechtstreeks tussenkomen wat resulteerde in een initiatief waarbij wij in 2014 met de Boerenbond plechtig enkele gemeenschappelijke punten gingen voorleggen aan de Minister omtrent de Herziening van de pacht, die Vlaamse materie was geworden. Er kwam langzamerhand schot in de zaak en dankzij wederzijds begrip en inhoudelijke voorstellen werd eindelijk een gebalanceerd voorstel van pachtdecreet in de commissie landbouw in juli 2023 aangenomen, bijna 10 jaar na het bezoek aan de Minister! In het decreet zelf krijgt Landelijk Vlaanderen nominatief de rol van vertegenwoordiger van de verpachters en de taak wordt uitgebreid naar het op te richten pachtobservatorium.

” Landelijk Vlaanderen krijgt dus een decretale verankering!

Ondertussen werd 100 keer het tijdschrift van de VLE en dan de “Landeigenaar” gepubliceerd, eerst als een bescheiden blad recht uit het hart, dan als een wat meer uitgewerkte versie. Toen Christophe Lenaerts Bertrand opvolgde als secretaris-generaal kreeg het tijdschrift veel meer allure. Christophe kon inderdaad adverteerders motiveren die meteen de financiering van Landelijk Vlaanderen bestendigden; hij gaf ons logistieke faciliteiten in zijn kantoren. Als wij samen met ELO de kans kregen om Jurgen Tack, die administrateur-generaal was van het INBO, aan te spreken als algemeen directeur werd Christophe voorzitter in 2016. Mijn taak in de beleidsopvolging kon ik laten aan meer capabele opvolgers en ik kon mij ook permitteren niet meer de voorwoorden te schrijven in de “Landeigenaar” en in “Sylva”, het blad van de KBBM.

Ik kon mij concentreren op herinneringen en, waar nodig, op het ondersteunen van de ploeg met Jurgen, Valérie, Alec en een verantwoordelijke bos; een ploeg die goed draait met een attentievolle voorzitter en geleidelijk aan nieuwe bestuurders, weliswaar met een zeer trage “vervrouwelijking” ervan.

” Ik heb de “gouden” periode gekend, de tijd van nieuwe structuren bij de overheid, van meer openheid voor alle actoren, van constructief overleg.

Ik zie die sfeer jammer genoeg achteruit gaan, het politieke klimaat minder positief worden, de deuren minder open. De situatie begint nu te lijken op die van de heroïsche tijd waarbij private beheerders moeizaam gehoor krijgen in de groeiende bipolaire wereld van Natuur tegen Landbouw, die niet de onze is. Mijn opvolgers hebben het dus niet gemakkelijk maar zij zijn gewapend voor de taak en Platform Buitengebied kan altijd uit de mottenballen gehaald worden.

De rol van de Landeigenaar, 20 jaar lang

Auteur: Tom Anthonis, directeur Landelijk Vlaanderen 2003-2010

Wat gaat de tijd snel, in 2003 werd Landelijk Vlaanderen opgericht en nu lees je reeds het 100ste nummer van de Vlaamse Landeigenaar.

Het waren woelige tijden toen. Natura 2000 begon aan zijn gestage opgang. Zoals met alle Europese wetgeving duurt het een tijdje voor dit zijn uitwerking krijgt in de lidstaten. Vlaanderen had reeds het Bosdecreet met een adequate bescherming en beheer van het bos. Maar het platteland met zijn vele landgebruikers en eigenaars, vissers, jagers, natuurliefhebbers werden plots geconfronteerd met een beleid dat een enorme impact had op hun dagelijks leven, hun activiteiten, hun eigendom. Het bosdecreet was het houvast voor de boseigenaar, maar de natuurwetgeving werd steeds dominant. Er was dus nood aan een meer gecoördineerde stem en stempel op dit nieuwe beleid. Het Platform Buitengebied en de Vlaamse Landeigenaren waren de eerste organisaties die probeerden de belangen van iedereen actief in het Vlaamse Buitengebied een volwaardige stem te geven.

” Er was dus nood aan een meer gecoördineerde stem en stempel op dit nieuwe beleid.

Nationaal hadden we de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij met een Vlaams en Waals syndicaat voor Boseigenaar. We waren een ernstige gesprekspartner voor het bosbeleid en de Vlaamse Hoge Bosraad was een adviesorgaan met aanzien. Doch voor het platteland en het buitengebied was de inspraak versnipperd en niet doelmatig. Enkele landeigenaren deden een voorstel om het Syndicaat van Boseigenaars in Vlaanderen om te vormen tot een volwaardige vereniging met als doel de belangen van de landeigenaars en iedereen actief in het Vlaamse buitengebied een stem te geven in het Vlaamse natuur- en grondbeleid.

Thierry de Grunne, Thierry de l'Escaille, Ghislain d'Ursel en Marc De Jonckheere waren enkele van de personen om tijdens de talrijke overleggronden een eerste visie en structuur uit te zetten voor deze vereniging. Geen eenvoudige opdracht. Want elke nieuw geborene draagt een naam, maar welke? Tijdens een middagslunch in Taverne

du Passage, vielen plots alle stukjes van de puzzel samen: eigendom heeft een negatieve connotatie, ruraal lijkt te eng en meer gericht op recreatie, idem met platteland, landeigendom was uitgesloten... maar Landelijk dekt wel de lading en zo was Landelijk Vlaanderen een feit, de vereniging van Bos-, Land- en Natuureigenaars. Nog diezelfde middag werden de eerste schetsen gemaakt voor het nieuwe logo en doorgezonden naar de drukker met de vraag tot een ontwerp. In Charles Adriaenssen werd de perfecte persoon gevonden als eerste secretaris generaal. Hij zette de eerste visieteksten op papier en de eerste wervingsfolder zag het levenslicht. Nog voor het logo klaar was ging de eerste elektronische nieuwsbrief de deur uit om de leden van het Syndicaat aan te kondigen dat ze vanaf nu deel uitmaakten van een gloednieuwe vereniging in Vlaanderen, Landelijk Vlaanderen. Kort maar krachtig. Ook onze eerste actie werd reeds aangekondigd, de grote plattelandsbetoging te Gent. Uniek in Vlaanderen, voor de eerste keer kwamen alle actoren actief in het Vlaamse buitengebied, het Vlaamse platteland, samen op straat, boeren, vissers, jagers, boseigenaars, landeigenaren, beheerders, recreanten.

Met ruim 20.000 betogers stapten we door de straten van Gent. Er was voordien zelfs even korte paniek bij de orde- en politiediensten toen men begon te beseffen dat de aangekondigde betoging niet ging bestaan uit twee man en een paardenkop. Landelijk Vlaanderen was er als piepjonge vereniging, prominent aanwezig. De betoging was een mokerslag voor de groenbeweging in Vlaanderen. De betoging bleef niet zonder gevolgen. Vanaf dan was natuur en plattelandsbeleid niet meer exclusief het terrein van de natuurverenigingen en de boerenorganisaties. Gedaan met beslissingen in achterkamers. Vanaf toen zaten landeigenaars, jagers, vissers mee rond de tafel bij het overleg, in de Minaraad, en tal van overlegorganen.

Landelijk Vlaanderen deed de ronde van Vlaanderen om tot in de verste uithoeken het nieuwe natuurbeleid gestoeld op Natura 2000

Vroege netwerkmomenten van de landelijke actoren, 2003

Ook vissers willen blijven vissen, 2003

Bestuur Nederlandse eigenaars op bezoek, 2018

te gaan uitleggen, maar vooral om te weten wat er leefde bij onze leden en eigenaars. Habitatrichtlijnen, Vlaams Ecologisch Netwerk, Vogelrichtlijngebieden, natuurdoelstellingen werden vaste begrippen. Dankzij Thierry de L'Escaille, eerste voorzitter en toenmalig secretaris generaal van European Landowners organization, had Landelijk Vlaanderen een toegangspoort tot het Europese beleid en waren we soms eerder dan de Vlaamse administratie op de hoogte van de toekomstige beleidslijnen.

Onder de impuls van Philippe Casier die de voorzittersfakkel overnam van Thierry de l'Escaille werd Landelijk Vlaanderen, onder meer door een gedegen dossierkennis al snel een gerespecteerde gesprekspartner die kon wegen op het Vlaams beleid.

Contact en communicatie met de leden stond centraal. Zoals reeds aangehaald, nog voor het logo vorm kreeg of het eerste nummer van de Vlaamse Landeigenaar in de bus viel, verzonden we reeds een nieuwsbrief per e-mail om zo snel te kunnen informeren. De Algemene Vergadering ging steeds door bij een eigenaar, tal van excursies steeds gekoppeld aan een actueel thema.

Voor het concept Landgoed trokken we met een delegatie op missie naar Nederland, voor gendergelijkheid in landbeheer naar Litouwen. Tevens konden we daar zien hoe private eigendom er opnieuw een rol van betekenis kon spelen in het halen van natuurdoelstellingen na de val van de Muur en het communisme.

” Landelijk Vlaanderen had zich in korte tijd op de kaart gezet en dat was de politiek niet ontgaan.

Zo mochten we o.a. Yves Leterme, Kris Peeters, Hilde Crevits, Dirk Van Mechelen, Marleen Vander Poorten en anderen als sprekers ontvangen.

Met de Boerenbond was er regelmatig overleg om ook hier de stem van de landeigenaars te laten horen. In de beginjaren was de relatie met de natuurverenigingen eerder vijandig tot onderkoeld. Optimaal zal de verstandhouding wellicht nooit worden, maar door de jaren heen is er wederzijds respect gegroeid voor elkaars standpunten. Het is fantastisch om te zien welke weg Landelijk Vlaanderen heeft afgelegd en de Vlaamse Landeigenaar was hier vier keer per jaar een belangrijke informatiebron voor de leden. Informeren over actuele dossiers, nieuwe pachtprizen, standpunten, alle facetten van een landelijke eigendom kwamen en komen aan bod, van grasland beheer, landgoed concept, privaat natuurbeheer... het woord van de voorzitter.

Het is dan ook fijn vast te stellen dat in deze technologische tijden met een overaanbod aan online info, het ledenblad, De Vlaamse Landeigenaar, een belangrijk middel blijft om meer in detail duidelijke info te verschaffen over alle aspecten die bij landeigendom en landbeheer komen kijken.

Het is tevens een hoopgevende vaststelling dat na die snelle start van Landelijk Vlaanderen, de vereniging nog steeds op de kaart staat en niets van haar vitaliteit en strijdvaardigheid heeft ingeboet, integendeel, misschien weegt de vereniging vandaag nog meer op het beleid als toen in de woelige beginjaren.

Het was een voorrecht om bevoorrechte getuige te zijn van de geboorte en de woelige start van deze Vlaamse landelijke rebel. De toekomst is verzekerd, op naar nummer 200 van de Vlaamse Landeigenaar!

HOUTBAAI

**Schatting en
waardebepaling van
ruraal vastgoed,
gronden en bossen**

Volgens Vlabel normen
of voor financiering

www.houtbaai.eu
hans.fivez@houtbaai.eu • +32 498 499360

Landelijk Vlaanderen 20 jaar

Auteur: Ghislain d'Ursel, bestuurder Landelijk Vlaanderen

Landelijk Vlaanderen – aanvankelijk opgericht onder de naam van de ‘Vlaamse Landeigenaar’ - is ontstaan in de jaren 1990 naar aanleiding van het Vlaams programma van de ‘Groene Hoofdstructuur’, waarbij de Vlaamse visie eigenlijk een bepaalde vorm van biodiversiteit wou opleggen die eerder ingegeven was door ideologische principes dan door wetenschappelijke kennis.

” Alle groengebieden zouden onderworpen worden aan zeer strenge beheersmaatregelen waarbij andere vormen van biodiversiteit uitgesloten waren en alle economische functies zouden verdwijnen.

De komst van Agalev – voorganger van Groen – in de Vlaamse regering in 1999 was het begin van een nieuwe visie over natuurbeheer, die verankerd werd in een wetgeving die op maat werd geschreven voor terreinbeherende natuurverenigingen: het beruchte ‘Natuurbehouddecreet’. Allerlei activiteiten in het buitengebied werden teruggedrongen of zelfs uitgesloten. Traditionele gebruikers en beheerders, waaronder de landeigenaars kregen geen gehoor bij de Vlaamse regering die niet heeft ingezien dat er een echte malaise en een grote bezorgdheid was ontstaan bij de plattelandsbevolking. Door die zeer collectivistische benadering van de toenmalige minister voor Natuurbeheer was de frustratie zo groot geworden dat de landeigenaars in december 2002 de beslissing hebben genomen om op straat te komen om hun ongenoegen en hun bezorgdheid aan de bevolking bekend te maken. Zelfs de pers had geen interesse in onze standpunten. De datum van de actie werd vastgelegd op zondag 11 mei 2003 in Gent, net voor de stemming van het ‘Natuurbehoud decreet’ in het Vlaams parlement. De Minister-president leek zeer sceptisch over het lukken van zulk een actie door een handvol landeigenaars, tot hij enige maanden later beseftte dat het flink begon te grommen op het platteland.

Alle traditionele actoren in het buitengebied hebben zich achter de landeigenaars geschaard in een ‘Platform Buitengebied’: landbouwers, bosbouwers, vissers, jagers, paardenfokkers en -clubs, hondenclubs, plattelandsverenigingen, duivenmelkers, ... ja zelfs duivenmelkers. Men wou de grote internationale duivenwedstrijden verbieden want zij werden te wreed geacht. Talrijke kampioenduiven werden immers aangevallen door roofvogels, waarvan de populatie sterk was toegenomen door de beschermingsmaatregelen. Welnu om te vermijden dat kampioenen door de roofvogels zouden worden

uitgeroeid, werden eerst afval duiven gelost om de roofvogels af te leiden en als die goed verzadigd waren, dan pas werden de kampioenen uitgelaten. De natuurbewegingen vonden dat het niet kon. Op 6 januari 2003 kondigt Verhofstadt vervroegde federale parlementsverkiezingen aan en legt de datum vast op zondag 18 mei 2003, toevallig een week na de betoging van het Platform Buitengebied. Al heeft deze actie niets te maken met de nationale politiek, want ‘natuur’ is een gewestelijke materie, toch vindt de VLD door monde van de Minister-president dat de betoging moet afgelast worden. Net voor Pasen werden de landeigenaars op het kabinet van de Minister-president ontboden met de dringende vraag om alle activiteiten van het Platform Buitengebied stop te zetten. Doch de beweging kon niet meer stopgezet worden.

Op zondag 11 mei om 8 uur werden de landeigenaars uitgenodigd op het bureau van de VLD in Gent waar alle federale en regionale VLD-kopstukken aanwezig waren om de landeigenaars te sussen met allerlei mooie beloftes, doch het was te laat want het ‘Natuurbehoud decreet’ lag klaar om door het Vlaams parlement gestemd te worden. Terwijl de gesprekken doorgingen stroomde het volk Gent binnen, bussen uit alle Vlaamse dorpen, een speciale trein met vissers uit Mechelen, fietsers, paarden, honden, etc... Om 10u bij het begin van de mars schatte de politie dat er 23.000 actievoerders toegekomen waren terwijl de beweging op een 9.000 mensen had gerekend.

Agalev had een persmoment proberen te regelen na de mars met vertegenwoordigers van het Platform, doch dat bleek niet meer mogelijk te zijn. Een week later volgden de verkiezingen waarbij Agalev onder de kiesdrempel viel. Daardoor is de regering Verhofstadt 2 gevormd geweest zonder Agalev-Ecolo. Opeens wou iedere politieke partij spreken met de landeigenaars. Sindsdien worden zij erkend als volwaardige partners in de samenwerking. Zij blijven ijveren om een evenwichtige en pragmatische aanpak van het buitengebied waar alle functies in een goede verstandhouding kunnen uitgeoefend worden.

Inspiratiewandeling, 2011

Litouwen, 2005

Inspraak van landeigenaars

Auteur: Joris Relaes, administrateur-generaal van het ILVO

Vooreerst wil ik iedereen van Landelijk Vlaanderen proficiat wensen met deze 100ste editie van De Landeigenaar. Het ledenblad is ondertussen uitgegroeid tot een gevestigde waarde in het informeren over thema's zoals landeigendommen, pacht, natuur, landbouw, milieu, enz. en dit voor al wie actief is op het platteland.

Ik herinner me nog levendig de periode juist na de eeuwwisseling, dat toen heel wat wetgeving met een impact op het platteland, die in de jaren daarvoor zijn ontstaansgeschiedenis kende, in de praktijk werd uitgerold. Dat verliep niet altijd van een leien dakje. Al snel bleek dat heel wat regelgeving op het vlak van natuur, milieu, ruimtelijke ordening vrij top down was uitgewerkt en vaak heel wat draagvlak ontbeerde op het terrein.

Daarbij moet ik onvermijdelijk denken aan het jaar 2003, aan de bittere reacties op het toenmalige Vlaams beleid die culmineerden tijdens een fameuze betoging in Gent ten opzichte van een groen beleid dat onvoldoende rekening hield met de belangen en verzuchtingen van de bewoners en gebruikers van het platteland zelf.

Ikzelf startte kort daarna in 2004 op het kabinet van toenmalig minister-president Yves Leterme als kabinetschef verantwoordelijk voor landbouw en platteland. Yves Leterme was de eerste Vlaamse minister die plattelandsbeleid expliciet in zijn titulatuur had staan.

Dit was symbolisch voor de aandacht die hij wou geven aan het platteland en zijn bewoners. Hij vond in Landelijk Vlaanderen meteen dé gesprekspartner van de landeigenaars in Vlaanderen. Terwijl daarvoor de meeste wetgeving met betrekking tot het buitengebied tot stand was gekomen zonder noemenswaardige inspraak van de groep van de landeigenaars zou dat van dan af aan niet meer het geval zijn. Ik had tijdens mijn kabinetsperiode dan ook regelmatig

overleg met de heren de l'Escaille, Casier de Lophem en Anthonis, om de impact van nieuwe of bestaande wetgeving af te wegen en de positie van de landeigenaars daarin te bekijken. Ik bewaar mooie herinneringen aan deze boeiende discussies.

Ik heb altijd zeer sterk het lange termijn denken van jullie organisatie gewaardeerd en ook de verzoenende manier waarop jullie zich opstelden – wat jullie trouwens nu nog altijd doen – in de soms zeer gespannen verhoudingen tussen landbouw en natuur.

Ik sta ook in bewondering voor de expertise die jullie organisatie in al die jaren heeft opgebouwd rond de natuurwetgeving, de pachtwetgeving en het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Expertise die jullie via allerlei informatiekanalen en opleidingsmomenten naar jullie leden laten doorvloeien.

” De tijd dat landeigenaars onwetend langs de lijn toekeken is lang voorbij.

De tijd dat landeigenaars onwetend langs de lijn toekeken op het beleidsspel dat op het platteland werd gespeeld is lang voorbij. Met jullie deskundigheid, overtuigingskracht en het aanzienlijke areaal dat jullie vertegenwoordigen zijn jullie nu een betrouwbare overlegpartner voor veel overheidsinstanties.

Joris Relaes

” Ik heb altijd zeer sterk het lange termijn denken van jullie organisatie gewaardeerd.

De eerste magazines

Auteur: Vincent Dierckx, bestuurder Landelijk Vlaanderen

Ik herinner me nog dat het niet makkelijk was in de beginjaren om alles op gang te krijgen. Zelf was ik vooral betrokken om zaken in de praktijk te organiseren. Dat deed ik op vrijwillige basis, naast mijn werk. Maar het ging vrij goed en onze nieuwe vereniging kreeg ook steeds meer leden omdat we ons richtten op het eigendomsrecht en bosbouw, en niet zozeer op natuur. Toen er er meerdere vrijwilligers bijkwamen, we waren op een gegeven moment toch met een stuk of 10, konden mijn verantwoordelijkheden wat afnemen.

” We ons richtten op het eigendomsrecht en bosbouw.

In het begin hield ik mij vooral bezig met het organiseren van provinciale inlichtingsavonden voor onze leden in samenspraak met onze voorzitter, Michel de Broqueville.

De gesprekken gingen toen vooral over de groene hoofdstruutur in Vlaanderen. Herinnert u zich het nog?

Naaste de communicatie op events, communiceerden we ook verder via een ledenblad. Dat was ook een taak van mij. Ik heb die eerste magazines van de Landeigenaar nog in mekaar gestoken met Thierry de l'escaille, Ghislain d'Ursel, ... en samen met onze voorzitter Michel de Broqueville...

” De eerste jaren was dat een klein blaadje op een eerder dik wit-geel papier.

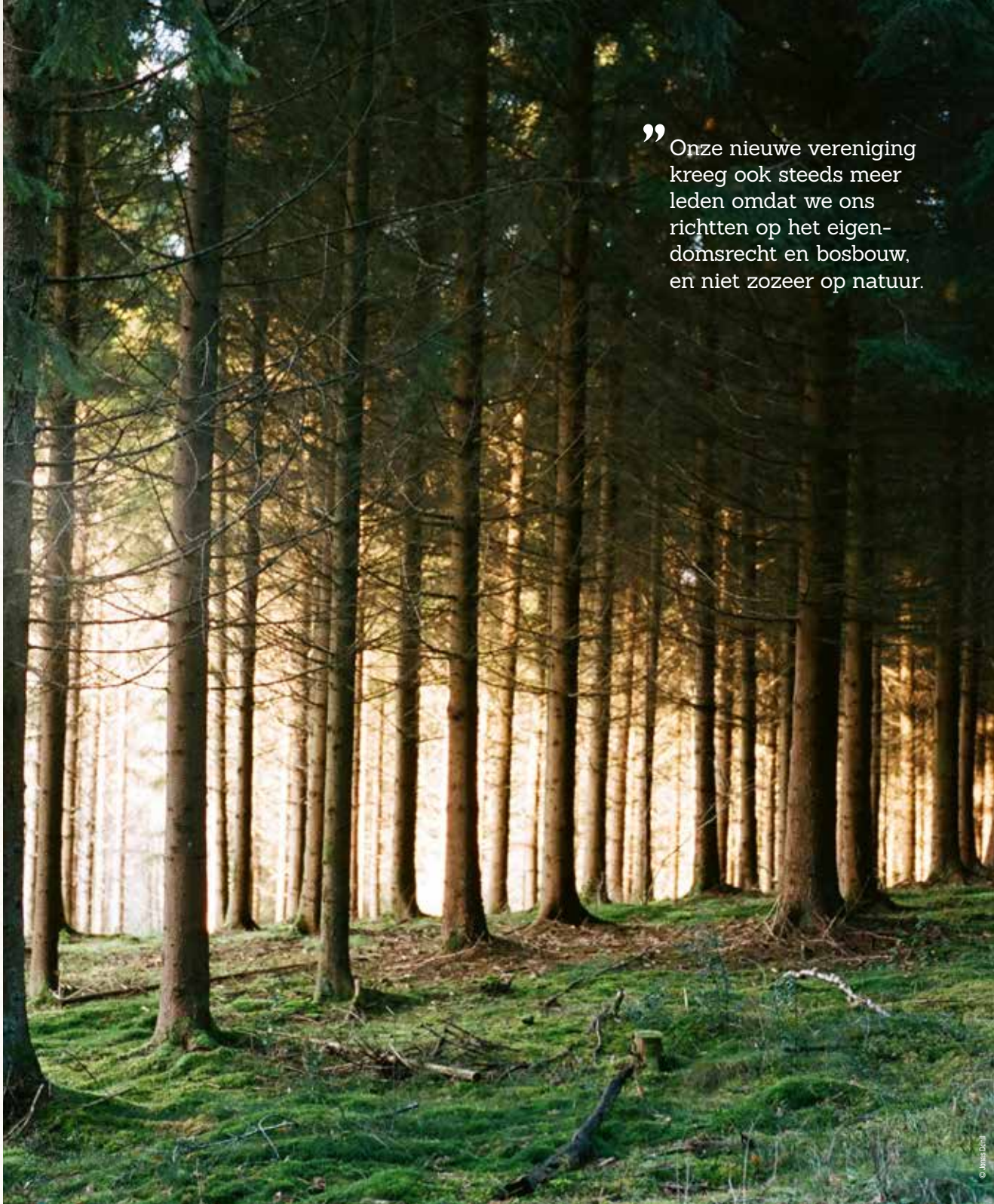
Maar onze eerste brochure van de VLE was bijna een kopie van onze Nederlandse vrienden. De eerste edities van de VLE waren er vooral

op uit om goede informatie te geven aan onze boscijgenars en om nieuwe leden te werven. Door de jaren heen zijn daar heel wat grote wijzigingen gebeurd in de vormgeving en ook zeker naar inhoud. Dat magazine bleek ook steeds een belangrijke marketing tool om leden te werven voor de vereniging. De oude "Landeigenaars" verschenen net als nu zo een 3 à 4 keer per jaar. We hadden toen een beperkt budget. Nu is het magazine natuurlijk veel uitgebreider.

Toen minister Vera Dua, Vlaams minister van Landbouw en Leefmilieu voor Agalev het buitengebied wou beheren, werd als reactie het Platform Buitengebied opgestart met zijn partners... en met succes!

Daar was ik ook mee verantwoordelijk voor de organisatie van de evenementen. Eén ervan was de wel geslaagde botoging in Gent. De positieve gevolgen kent iedereen. Er werden verschillende evenementen georganiseerd in Vlaanderen zoals op het domein van Pierre Crahay in Hasselt en een weekend van het buitengebied op het domein van Ghislain d'Ursel in Hex in het Limburgse Heers. In Hex ben ik wel 20 keer geweest om de game fair mee te organiseren, toen nog samen met Pierre Crahay. Ghislain d'Ursel heeft dat jaar heel zijn domein opengesteld voor een beurs waar alle betrokkenen van het platteland, die samen in het platform zaten, standhouder waren. De bedoeling was om het Platform Buitengebied bij iedereen bekend te maken en leden te werven. Het evenement werd samen met verschillende mensen en actoren georganiseerd. De voorzitter van het platform, Marc Coussement, heeft toen goed werk geleverd. Ik was ook blij dat Pierre Crahay er bij was, die ook veel betekend heeft voor de vereniging en Jehanne de Dorlodot die een goed overzicht had voor het organiseren van evenementen en voornamelijk de coördinatie op

” Onze nieuwe vereniging kreeg ook steeds meer leden omdat we ons richtten op het eigendomsrecht en bosbouw, en niet zozeer op natuur.

zich nam voor de verschillende standen die opgericht werden. Telkens werden de burgers geïnformeerd over de verantwoordelijkheden van de actoren van het buitengebied die in Vlaanderen werken en leven.

Toen het Platform uiteindelijk zijn werk gedaan had, is de Vlaamse Landeigendom ook omgevormd naar de huidige naam: Landelijk Vlaanderen. Kort daarop is Philippe Casier als voorzitter in de vereniging gekomen. Hij heeft ook andere mensen met ondermeer juridische achtergrond erbij gehaald en dan is Landelijk Vlaanderen echt vertrokken. Er werden nog meer mensen aangetrokken om tot een echte ledenvereniging uit te groeien.

Ook is de interesse van Landelijk Vlaanderen veel breder geworden dan onze initiële interesse in de VLE.

” De VLE is eigenlijk uit protest ontstaan, omwille van het feit dat wij als private eigenaars ook rechten hadden die verdedigd moesten worden.

Nu zijn wij een gelijkwaardige organisatie met ruime visie en nuttige insteek om tot oplossingen te komen.

Van Belgische naar Vlaamse vereniging

Auteur: Eric de Jamblinne, bestuurder Landelijk Vlaanderen

Mijn vader, Alain de Jamblinne, was, denk ik, sinds 1983, voorzitter bij de SRFB (Société Royale Forestière de Belgique - in het Nederlands KBBM, Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij) waar hij 2 mandaten heeft gedaan en Charles Emile d'Oultremont opvolgde die omwille van gezondheidsredenen wou stoppen. Albert Coomans de Brachène, die al lang emeritus was, was toen secretaris-generaal. Ook hij wou het rustiger aan doen. Kandidaat Michel Terlinden werd toen weerhouden om de functie van directeur op te nemen, wat hij tot enkele jaren geleden heeft gedaan.

Het was ergens in de 2de helft van de jaren 80 dat er al serieuze interne discussies waren omtrent de bosbeheerplannen waarbij onder andere Bertrand de Lophem en Charles de Broqueville aan zet waren.

” In de jaren 90 werd men geconfronteerd met laat het ons een reactie van de jongere leden noemen.

In de jaren 90 werd men geconfronteerd met laat het ons een reactie van de jongere leden noemen, die wilden dat men verder ging dan alleen maar het bosbeleid volgen. Men wilde het volledige landelijke gebied betrekken. KBBM was een organisatie van bosbouwers en houtproducenten die niet bezig waren met andere rurale aspecten zoals landbouw, natuur of erfgoed.

Landelijk Vlaanderen is dan niet uit het niets ontstaan maar wel van zo een kleine revolutie ten tijde van het voorzitterschap van mijn vader. Ik herinner mij dat Michel de Broqueville ook mee tussen gekomen was. Zo is het in mijn herinnering begonnen. Er moest een ommekeer komen, waarbij men verder zou gaan dan wat KBBM toen deed en het idee van de VLE werd op tafel gelegd.

Dat werd niet door iedereen bij KBBM als positief onthaald, want de doelen van beide organisaties overlaptten mekaar.

Men mag niet vergeten dat in die tijd, naast de stichting van de Vlaamse VLE (waarover meer in andere bijdragen), ook in Wallonië, onder leiding van Baudouin d'Oultremont, een nieuwe vereniging van landeigenaren (bos- en landbouw) gesticht werd. Het ging over de SPRW in Wallonië (Syndicat de la Propriété Rurale en Wallonie).

Toelichten waarvoor Landelijk Vlaanderen opkomt, 2006

Forum for the future of Agriculture, 2013

Baudouin is jong overleden en Dominique Collinet heeft dan de “Union Rurale” in het leven geroepen die de landelijke actoren verenigde terwijl de Waalse vereniging later “Nature Terre Forests” (NTF) zou worden.

De ontstane wrevel heeft wel een tijdje aangehouden. Er is veel later een paar keer een soort brainstorming geweest, totdat men besloot dat de KBBM het wetenschappelijke gedeelte met voorlichting omtrent bos zou behartigen en de andere verenigingen zich zouden bezighouden met de belangenbehartiging. Ondertussen was ik zelf gevraagd, wellicht als zoon van, om in het bestuur van de Vlaamse vereniging (toen nog de Vlaamse Landeigendom) te komen. Mijn bijdrage is vind ik redelijk miniem geweest. Ik ben altijd al meer iemand van de praktijk geweest.

Ergens tussenin, net voor de landelijke verkiezingen, werd door alle Vlaamse actoren in het buitengebied besloten om in Gent een grote mars te organiseren zodoende ook de politiek bewust te maken om hen niet te vergeten...

Philippe Casier heeft daarna een goede 10-tal jaar onder de nieuwe naam van Landelijk Vlaanderen, de organisatie op de kaart gezet en vooral politiek het belang van privaat beheer laten erkennen.

” **Vandaag is Landelijk Vlaanderen dan ook niet meer weg te denken uit Vlaamse adviesraden en overlegtafels.**

De vereniging is dan op zoek gegaan naar iemand van de jonge generatie om de vereniging meer uit te bouwen. Christophe Lenaerts heeft Bertrand de Lophem opgevolgd als secretaris-generaal en later de fakkel overgenomen van Philippe. Men mag niet onderschatten dat het voorzitterschap in onze vzw toch een zware job is, die vaak meer tijd vraagt dan men zou denken en dat alles onbezodigd. Christophe, als actieve ondernemer, heeft er ook gedurende enkele jaren zeer veel van zijn “vrije” tijd in gestoken en zijn contacten benut om de organisatie financieel sterker te maken en haar meer visibiliteit te geven. De toorts zit intussen bij Guido Mulier, die weer een nieuwe insteek heeft en dat eveneens fantastisch doet.

Bosbouw

Van nieuwkomer naar redding?

Auteur: Jomme Desair (INBO)

”
Ingeburgerde
bomen als
onderdeel van
klimaatslimme
bossen

Hemelboom onder
afstervendegrove dennenbos.
Darmstadt, Duitsland

Auteurs: Bart Muys (KU Leuven), Kris Verheyen (UGent), Bart Nyssen (Bosgroep Zuid Nederland)

Bron: Naar een artikel uit 'De Levende Natuur 57 (Maart 2023), gebaseerd op recent literatuuronderzoek in het kader van LIFE Resilias en op jarenlange waarnemingen van de auteurs in het bos.

Je leest in wel vaker over klimaatslim bosbeheer. Daarbij probeer je als beheerder om de soortenrijkdom en ecosystemendiensten van je bos – zoals houtproductie en het vastleggen van koolstof – te behouden of zelfs te versterken in een veranderend klimaat. Binnen dat klimaatslimme beheer verdienen "ingeburgerde" boomsoorten een plekje. Veel van onze boomsoorten zijn hier ooit geïntroduceerd en vormen inmiddels een volwaardig onderdeel van onze flora. Vaak zijn het uitgerekend de ingeburgerde soorten die zich goed aanpassen aan het veranderend klimaat.

What's in a name?

Het onderscheid tussen ingeburgerd en inheems is niet altijd eenduidig. Alle in Nederland en Vlaanderen aanwezige boomsoorten vestigden zich sinds de laatste ijstijd (circa 12.000 jaar geleden) in bosccosystemen. Tussenkost van de mens is meestal het criterium om het onderscheid tussen inheems (op eigen houtje) of ingeburgerd (geïntroduceerd) aan te duiden, maar ook veel inheemse soorten kregen hulp van mensen. De hazelaar en de beuk vonden in de steentijd hun weg noordwaarts dankzij de mens. In de Romeinse tijd verspreiden we de walnoot en tamme kastanje en remden de migratie van esdoorns af.

Ingeburgerde boomsoorten gedragen zich meestal onopvallend en spelen hun rol in het boscysteem. Sommige boomsoorten verspreiden zich echter snel en worden invasief genoemd. Vaak denken we daarbij meteen aan exoten als Amerikaanse vogelkers, robinia, Amerikaanse eik en de hemelboom. Maar ook inheemse soorten als ruwe berk, grove den en ratelpopulier zijn invasief.

Wanneer we in dit artikel het woord invasief gebruiken, hanteren we de ecologische definitie: soorten die in staat zijn snel uit te breiden. Invasieve ingeburgerde boomsoorten gedragen zich niet structureel anders dan inheemse pionierssoorten. In goed ontwikkelde heidevegetatie zijn grove den en ruwe berk bijvoorbeeld invasiever van aard dan Amerikaanse vogelkers of robinia. Pionierssoorten, zowel inheems als ingeburgerd, creëren de omstandigheden waaronder het bos geleidelijk aan overgenomen kan worden door opvolgers als beuk, esdoorn en haagbeuk.

Ecologisch ingeburgerd

Boomsoorten beïnvloeden de habitat van andere boomsoorten, o.a. op het gebied van lichtinval, het bevorderen van vestiging en groei (o.a. via rijk strooisel) of net de productie van stoffen die andere soorten hinderen. Dat laatste is in labo's vastgesteld bij de Amerikaanse vogelkers, robinia en hemelboom, maar blijkt in de praktijk weinig gevolgen te hebben voor de verjonging van boomsoorten.

Een verandering in boomsoortensamenstelling beïnvloedt ook de lokale soortenrijkdom van de kruidlaag. Onderzoek naar het effect van ingeburgerde boomsoorten op de kruidlaag laat uiteenlopende resultaten zien. Afhankelijk van de boomsoort en de lokale omstandigheden neemt de soortenrijkdom toe of verandert er weinig.

In tegenstelling tot wat we vaak aannemen, zijn ingeburgerde boomsoorten waardplanten voor veel organismen. Onderzoek naar de ecologische relaties van ingeburgerde soorten staat nog in de kinderschoenen en een grondige analyse van hun biodiversiteitseffecten op verschillende schaalniveaus (boom, opstand, landschap) dringt zich op. Niettemin werden al interessante resultaten waargenomen, o.a. bij Amerikaanse eik en Douglasspar die in Duitse bossen een belangrijke bijdrage leveren aan de keverdiversiteit. In Nederland en Vlaanderen blijkt de bosgebonden soortenrijkdom op Amerikaanse vogelkers vergelijkbaar met die op inheemse boomsoorten. Verschillende onderzoekers tonen aan dat dit ook geldt voor Douglasspar, robinia, Japanse lariks en hybride populier.

De ecologische inburgering van bomen blijkt snel te verlopen. Zo werden meer insectensoorten waargenomen, zowel generalisten als specialisten, meer vretend van de bladeren van Amerikaanse vogelkers (64 soorten) dan van de Europese (39 soorten). Deze integratie in het voedselweb is de afgelopen 150 jaren gegroeid. De totale vraat aan Amerikaanse vogelkersbladeren bedroeg in de 19de eeuw nog maar de helft van die aan Europese vogelkersbladeren, terwijl deze momenteel groter is.

De integratie van ingeburgerde boomsoorten lijkt het gevolg van een relatief lange aanwezigheid over een groot geografisch gebied, waarbij de aanwezigheid van inheemse boomsoorten van hetzelfde geslacht ook helpt.

Bij een hoge concentratie ingeburgerde boomsoorten zijn mogelijke negatieve effecten groter dan wanneer (groepen van) deze boomsoorten individueel voorkomen. Door het aantal boomsoorten in bossen

Verjonging van Amerikaanse vogelkers uit Vossekots

Vrijwilligers rooien dennen en ruwe berken op de Veluwe heide

te vergroten, neemt de concentratie aan ingeburgerde boomsoorten af en daarmee ook hun effect op de bosgebonden soortenrijkdom. Grootschalige negatieve of positieve effecten van ingeburgerde boomsoorten lossen zich na verloop van tijd op in de bossuccessie.

Ingeburgerde bomen als "invallers" voor inheemse?

De jonge bomen van nu krijgen in de toekomst waarschijnlijk te maken met hogere temperaturen en minder neerslag tijdens het groeiseizoen. Ook ziekten en plagen zullen toenemen. Het is nog grotendeels onduidelijk welke boomsoorten het moeilijk zullen krijgen of zelfs volledig uitvallen. Verwacht wordt dat fijnspar, grove den, zomereik en beuk in de problemen komen. Van andere soorten verwachten specialisten een grotere robuustheid, onder meer van de inheemse winterlinde, haagbeuk, zoete kers en ratelpopulier en de ingeburgerde zwarte den, zeeden, robinia, tamme kastanje, Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik.

In overeenstemming met recente literatuur, definiëren wij veerkracht als het vermogen van een bosesysteem om verstoringen te absorberen en veranderingen op te vangen zonder verlies van structuur en functionaliteit, terwijl het bosesysteem zich aanpast aan de veranderende milieuomstandigheden. Versterken van de veerkracht van bossen tegen klimaatverandering betekent dat we de inrichting en beheer van het bos aanpassen, gericht op het optimaliseren van de ecosysteemprocessen onder de plaatselijke omstandigheden.

Belangrijk hierbij is variatie in soorten, genetisch materiaal en functionele eigenschappen van boomsoorten. Een grotere variatie in boomsoorten verkleint de klimaatimpact, wanneer boomsoorten uitvallen door droogte, hitte, ziekten en plagen en zorgt voor een groter aanpassingsvermogen. Daarnaast is het voor de veerkracht ook belangrijk dat meerdere boomsoorten met vergelijkbare eigenschappen voorkomen voor het geval een boomsoort uitvalt. Zo kunnen de zwarte den en de zeeden de grove den vervangen wanneer die in de

problemen komt, de robinia en Amerikaanse vogelkers kunnen de ruwe berk vervangen en de Amerikaanse eik kan een alternatief zijn voor de zomereik en wintereik.

Voor de overleving van veel typische bosplanten en diersoorten is behoud van bos noodzakelijk omdat zij afhankelijk zijn van het microklimaat dat in bossen heerst. Deze bosgebonden soorten hebben er dan ook baat bij dat het kronendak snel sluit na verstoringen zoals storm, brand of grootschalige sterfte van bomen. Inheemse en ingeburgerde boomsoorten kunnen daarmee bijdragen aan het behoud van bossoorten.

Aanbevelingen

In het licht van de snelle klimaatverandering kunnen we de ingeburgerde boomsoorten in bosesystemen maar beter accepteren. Ingeburgerde boomsoorten zouden we niet moeten beoordelen op hun herkomst, maar op hun bijdrage aan de diversiteit en het functioneren van het bos. Ingeburgerde boomsoorten, invasief of niet, blijken een grotere bijdrage te leveren aan bosgebonden biodiversiteit dan vaak wordt aangenomen. Deze bijdrage verschilt tussen boomsoorten en alle ingeburgerde boomsoorten over een kam scheren, heeft weinig zin.

Soms hebben we veel tijd en kosten besteed aan het bestrijden van die boomsoorten, zonder al te veel succes. We weten nu dat ze hier zijn om te blijven. Ingeburgerde boomsoorten gebruiken bij het realiseren van bosdoelen is dan ook (klimaat)slimmer dan bestrijding. Droogte en hittebestendige ingeburgerde boomsoorten kunnen een aanvulling vormen in klimaatslim bosbeheer door hun bijdrage aan een versterkte veerkracht tegen de effecten van klimaatverandering. Er is een grote behoefte aan meer onderzoek naar het ecologisch functioneren van ingeburgerde boomsoorten en hun bijdrage aan de veerkracht van bosesystemen, evenals naar hun effect op bosgebonden biodiversiteit.

Spontane bosontwikkeling onder ongestoord volwassen Amerikaanse vogelkersbos. Waasmunster, België.

Bosbodem

Spontane inheemse bosverjonging onder hemelboom. Roemenië

Zwarte den, droogte en hiteresistente
waardboom voor inheemse soorten

© J. van der Linden

Tweede boomlaag van winterlinde, gewone esdoorn,
haagbeuk en walnoot onder robinia

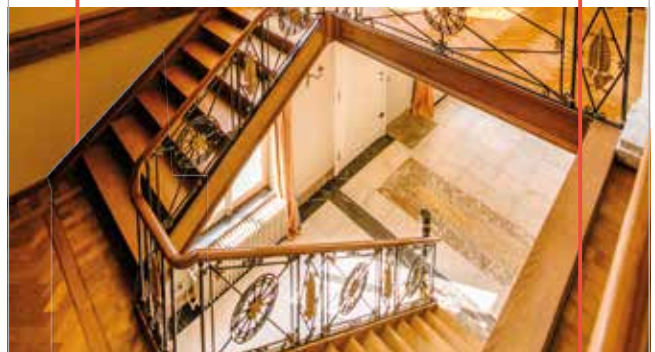

© B&B Wessels

Bedreven in uniek vastgoed

Sinds 1967 staat Eurimobel haar klanten bij in het verkoop en beheer van vastgoed. Door de jaren heen specialiseerden wij ons in historisch en landelijk vastgoed. De verwerking van dergelijke vastgoedtransacties vereist immers specifieke kennis die uniek zijn aan ons marktsegment. Gesterkt door een gepersonaliseerde inzet en een diepgaande kennis, kan het Eurimobel-team haar klanten de nodige expertise bieden voor het realiseren van hun projecten.

Octaaf Soudanstraat 28 | 9051 Gent
T. 02 315 69 96 | 09 383 83 91 | 03 829 00 80
info@eurimobel.be | www.eurimobel.be

De Vlaamse vogelatlas: wat, hoe en waarom?

Auteur: Wouter Courtens, Koen Devos, Gerald Driessens, Simon Feys, Filiep T'Jollyn & Glenn Vermeersch

Wat?

Het is al bijna 20 jaar geleden dat de laatste Vlaamse broedvogelatlas (Vermeersch et al. 2004) verscheen. Deze atlas bood een overzicht van de aantallen, de dichtheden en het verspreidingsareaal van de broedvogels in Vlaanderen net na de eeuwwisseling. Bovendien gaf het werk ook aan wat de grootste veranderingen waren sinds het einde van de jaren 1970. In de 2 decennia sinds het verschijnen van de atlas in 2004 vonden heel wat veranderingen plaats in het areaal, de aantallen en de dichtheden van onze broedvogels. Deze werden onder andere veroorzaakt door het ouder worden van de bossen, door veranderingen in landgebruik en door de klimaatverandering. Het was daarom hoog tijd voor een nieuwe gebiedsdekkende inventarisatie van vogels op Vlaams grondgebied. In navolging van de Nederlandse vogelatlas die in 2018 verscheen (Sovon 2018), besteedt de nieuwe Vlaamse vogelatlas niet alleen aandacht aan broedvogels, maar ook aan de bij ons overwinterende vogels. Dat verklaart meteen waarom je ook op ijsig koude winterdagen mensen met verrekijkers kunt aantreffen. Maar wat lopen ze daar nu precies te doen?

” De Vlaamse broedvogelatlas geeft een overzicht van de aantallen, dichtheden en verspreiding van de broedvogels.

Hoe?

Om de resultaten van de huidige atlas te kunnen vergelijken met die van 20 jaar geleden wordt nagenoeg exact dezelfde methode

gebruikt als toen. Ook hanteren we dezelfde methode als deze van de Nederlandse atlas. Het grootste verschil met de vorige atlas uit 2004, waarbij de tellingen dateerden uit de periode 2000-2002, is dat het terreinwerk deze keer niet ophoudt na het broedseizoen (april-juni), maar dat de tellingen verdergezet worden tijdens de wintermaanden (december-februari). Bovendien is ook de techniek niet stil blijven staan en worden telgegevens nu meestal ingevoerd in de Vogelatlas-app op de smartphone (www.avimap.be) en niet langer op onhandige kaarten van A0-formaat. Ook via de website www.vogelatlas.be kunnen gegevens worden toegevoegd. Op die manier kunnen de uiteindelijke aantallen en broedzekerheidscodes worden berekend.

Hoe verzamelen we gegevens?

Om de gegevens voor de nieuwe vogelatlas te verzamelen werd Vlaanderen opgedeeld in ruim 600 atlasblokken van 5 bij 5 km. Die zijn op hun beurt verdeeld in 25 kilometerhokken. Van deze 25 hokken werden er vervolgens, volgens een steeds terugkerend vast patroon, acht blokken geselecteerd. Dit noemen we het zogenaamde 'gouden grid'. In deze 8 kilometerhokken worden alle vogels op een gestandaardiseerde manier geteld zodat de telspanning in elk hok helemaal uniform is en de resultaten voor alle hokken onderling goed vergelijkbaar zijn. De duur van het tellen werd vooraf bepaald: in de 8 hokken van 1x1 km wordt telkens exact 1u geteld en dat 4 keer per jaar. De telperiodes zijn als volgt: van 1 april tot 15 mei (broedseizoen), van 16 mei tot 30 juni (broedseizoen), van 1 december tot 15 januari (winter) en van 16 januari tot 28 februari (winter). Tijdens de tellingen worden de algemene soorten aangekruist en worden de minder algemene vogels op kaart ingetekend. Deze werkwijze laat toe

Bonte vliegenvanger

” Om de gegevens voor de nieuwe vogelatlas te verzamelen werd Vlaanderen opgedeeld in ruim 600 atlasblokken van 5 bij 5 km.

Ringmus

om de relatieve dichtheden van een groot aantal algemene en wat schaarsere soorten te bepalen.

Om een beeld te krijgen van de relatieve dichtheden van de meest algemene soorten wordt bovendien in elk van de gouden grid-hokken een zogenaamde vijf-minutentelling gedaan vanop een vast punt centraal in het hok. Ligt een dergelijk punt op een akker of op een privédomein, dan wordt het punt verlegd naar een meer toegankelijke plaats (b.v. op een weg of pad) binnen een straal van maximaal 200 m. Dat verklaart waarom je vogeltellers met een verrekijker kan aantreffen op de meest bizarre plaatsen, zoals naast je brievenbus of op het trottoir voor de slager. Op die plekken worden gedurende exact 5 minuten alle vogels ingetekend die onze tellers horen of zien. Op basis van alle verzamelde gegevens kunnen we via modellen en interpolaties een goede schatting maken van de aantallen en de dichtheden van meer algemene soorten.

Daarnaast wordt elk hok van 25 km² zo goed mogelijk onderzocht op de aanwezige vogelsoorten door elk biotoop meermaals te bezoeken. Het einddoel van alle tellingen is om – naast een zo volledig mogelijke soortenlijst – voor alle schaarsere en zeldzame soorten ook een schatting van de aanwezige aantallen te kunnen maken. Door in te zetten op een combinatie van diverse methodes krijgen we voor elke broed- en wintervogel een goed en actueel beeld van de verspreiding en van de aanwezige aantallen en dichtheden in Vlaanderen.

De tellers houden bij het onderzoek rekening met de afspraken die werden gemaakt met HWV en met Landelijk Vlaanderen voor wat

betreft het vrijwaren van privacy. Zo zullen de gegevens in de atlas enkel op hokniveau worden getoond, worden er geen beelden van privacy-gevoelige zaken gemaakt, etc. Ben je nieuwsgierig en wil je graag meer uitleg? Aarzel dan niet om onze tellers aan te spreken.

Waarom?

Vlaanderen en België moeten als Europese lidstaat voldoen aan een aantal Europese rapportageverplichtingen, zoals bijvoorbeeld de verplichtingen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn. Hoewel voor veel vogelsoorten een vinger aan de pols kan worden gehouden via langlopende monitoringsprogramma's zoals Algemene Broedvogels Vlaanderen (ABV) en Bijzondere Broedvogels Vlaanderen (BBV) vormt een complete broedvogelatlas een onmisbaar ijkpunt. De telinspanningen geleverd in de periode 2020-2024 zullen in de tweede helft van 2025 resulteren in een vogelatlas die voor heel Vlaanderen een overzicht biedt van actuele aantallen, van dichtheden, van verspreidingsarealen en van de veranderingen hierin sinds de eeuwwisseling. De telinspanningen vormen een stevige basis voor de toekomstige Europese rapportageverplichtingen. Daarnaast zullen de verzamelde gegevens ook worden gebruikt voor de ondersteuning van het Vlaamse beleid. Daar bestaat een grote behoefte aan onderbouwde en recente gegevens voor onder andere milieu-effectenrapporten (MER's), natuurinrichtingsprojecten, soortbeschermingsplannen, het opstellen van rode lijsten etc. Voor een grondige evaluatie van lokale en regionale projecten is er ook vaak nood aan een goed referentiekader op Vlaams niveau, en dat zal bij uitstek worden geleverd door de nieuwe vogelatlas.

Landelijk VASTGOED ANDERS BEKEKEN

landelijk wonen

bouwkundig erfgoed

agrarisch vastgoed

Tel 0474/040 111 • info@vanhovevastgoed.be • www.vanhovevastgoed.be

Soort in de kijker

Geel schorpioenmos

(Hamatocaulis vernicosus)

Classificatie: bladmos

Statuut: kwetsbaar, bijlage 2 en 4 habitatrictlijn

Lengte: 15 cm

Kenmerken: groen-geel-bruinig, met blaadjes en top gebogen tot sikkkel.

Verspreidingsgebied: in Vlaanderen alleen in de Antwerpse Kempen.

Leefgebied: basenrijke, stikstofarme natte, ijzerrijke gebieden zoals moerassen en schrale graslanden. Typisch voor blauwgraslanden, dotterbloemvegetaties (6410) en venen in kwelzones (7140), verdraagt lichte schaduw.

Voorplanting: vegetatief via afgebroken takjes.

Beheer: verdraagt overstromingen, maar stagnerend (zuur) regenwater moet afgevoerd worden, tegengaan verdroging en aanrijking van meststoffen. Maai- of graasbeheer tegen verbossing.

Groenknolorchis

(Liparis loeselii)

Classificatie: orchidee

Statuut: ernstig bedreigd, bijlage 2 en 4 habitatrictlijn

Lengte: 10 - 25 cm

Kenmerken: glanzende lichtgroene lancetvormige bladeren met opvallende nerven.

Bloei: juni tot juli, geelgroene bloemen

Verspreidingsgebied: gematigde streken noordelijk halfrond, Amerika, Europa, Siberië en Azië.

Leefgebied: zonnige plaatsen, pioniersoort in jonge kalkrijke duinen (2190) en trilveen (7140).

Voorplanting: tussen stengel en wortel wordt een groene knol gevormd waarin reservevoedsel wordt opgeslagen. Daaruit vormt zich een wortelstok waaruit elk jaar een nieuwe knol groeit.

Beheer: hydrologisch herstel, vermijd stagnerend (zuur) regenwater. Aangepast maai-beheer vooral in zomer of najaar om concurrentie tegen te gaan.

VAN DE PUT & CO
BANQUIERS PRIVÉS | PRIVAATBANKIERS

Kruipend moerasscherm

(Apium repens)

Classificatie: schermbloemige

Statuut: ernstig bedreigd, bijlage 2 en 4 habitatrictlijn

Lengte: 10 - 30 cm

Kenmerken: dunne kruipende stengel met wortels en bladeren die uit de knoppen ontstaan. Gezaagde tot gelobde blaadjes.

Bloei: juni – oktober witte bloempjes in schermen uit 3-6 stralen

Verspreidingsgebied: West tot Zuid-Europa en Noord-Afrika

Leefgebied: pioniersoort van natte matig voedselrijke graslanden die 's winters overstroomd, ook op hellende oevers van poelen, zilverschoongrasland (rbbzil) of poelen in duinvalleien aan de kust (2190)

Voortplanting: via zaden die 10-tallen jaren in de bodem kunnen blijven en terug kiemen.

Beheer: hydrologisch herstel, extensieve begrazing of intensief maaibeheer, overherstel poelen en overbemesting tegengaan.

Ongelijkbladig vederkruid

(Myriophyllum heterophyllum)

Status ISEIA: zorgwekkende invasieve exoot voor EU (black list)

Oorsprong: Noord-Amerika

Beschrijving: Waterplanten bestaande uit lange onderwaterstengels met 2 rijen veernervige blaadjes. Fijne felroze bloempjes, op stengels die uit het water schieten met afgeronde top, maar komt zelden tot bloei in België. Kan verward worden met inheems aarvederkruid dat bij bloei te onderscheiden is door wigvormige top!

Ecologische impact: vaak als aquariumplant verkocht. Door woekergroei verstopt ze waterafvoer, verdringt onderwaterplanten en -leven. Bij ontbinding kunnen ze zuurstofgebrek in het water veroorzaken.

Hoe bestrijden: Bestrijding is moeilijk gezien de stengels makkelijk afbreken en teruggroeien. Voor volledige verwijdering is handmatig verwijderen nodig. Machinale technieken worden gebruikt bij grote hoeveelheden. Uitdrogen, bevriezen, beschaduwen en branden kunnen de populatie ook indijken. Er is ook een nieuw Hydro Venturi systeem dat water en lucht tussen de wortels spuit om ze los te maken. In Vlaanderen wil men de populatie indammen en verspreiding tegengaan door monitoring waar nieuwe haarden verwacht kunnen worden. De huidige populaties zijn momenteel beperkt tot het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten en het Antitankkanaal.

Dieren op het spoor!

Een probleem dat de laatste jaren steeds mee opduikt, zijn incidenten waarbij dieren op de reilsporen terecht komen. Na de campagnes die mensen moeten sensibiliseren over de gevaren van lopen over de sporen, lanceert Infrabel nu ook een campagne voor eigenaars van dieren. Infrabel staat als spoorinfrastructuurbeheerder in voor de veiligheid op en rond het spoordomein.

In 2022 werden 64 dieren door een trein aangereden op het Belgische spoor. Dit is een stijging van 30 % in vergelijking met 2020. Daarnaast telden we in 2022 meer dan 124 dieren in de sporen, met een mogelijk gevaar voor een aanrijding. Dit is ook een stijging van 20 % ten opzichte van 2020. Bij deze incidenten gaat het vooral om koeien, paarden, schapen, wild en geiten.

Is er een spoorweg in de buurt van uw eigendom, ga dan zeker na of de afsluitingen van dieren in de buurt in goede staat blijven verkeren. Maar dit is een bijkomende reden waarom ook wandelaars hun honden aan de leiband moeten houden. Naast het dierenleed, worden de financiële kosten van dieren op het spoor ook steeds verhaald bij de eigenaar of bewaarder van de dieren. Sensibiliseren is dus zeker belangrijk!

INFRABEL

Landelijk VASTGOED ANDERS BEKEKEN

landelijk wonen

bouwkundig erfgoed

agrarisch vastgoed

Zoekertjes

Jouw zoekertje hier? redactie@landelijk.vlaanderen

Gezocht: grond om te bebossen

Heb jij grond die je wil bebossen?

Een privé bedrijf zoekt 10-tallen ha gronden voor boscompensatie over heel Vlaanderen tegen forse vergoeding. Stopzettingsvergoeding pachter mogelijk.

Meer info: : info@privaatbeheer.be, graag vermelding van hoeveel ha u wil bebossen, in welke gemeente en de grondsituatie.

Waarheen deze herfst?

Jouw event hier? redactie@landelijk.vlaanderen

Dinner On The Lake

28 mei – 30 september 2023
Kasteel Nieuwermolen in Dilbeek
<https://dinneronthelake.com>

Dag van het Brabants trekpaard

15 oktober 2023
Vollezele
<https://www.trekpaard.net>

Marie Antoinette Musical Spektakel

4 september – 5 oktober 2023
Kasteel van Wijnendale
<https://www.historalia.be/marie-antoinette>

Kerstmagie

december 2023
Kastelen: Westerlo, Aartselaar, Laarne, Vlamertinge, Wijnendale, Sint-Truiden, Huldenberg, Soignies, Gembloux & Hotton
<https://www.kerstmagie.be>

Kerstmagie

Lifestyle Tuinbeurs

22 – 24 september 2023
Kasteel van Ooidonk
<https://ooidonk.be/nl/public-events>

Kerstmarkt Annevoie Gardens

24-25-26 november 2023
<http://www.annevoie.be/nl/event/noel-aux-jardins-dannevoie-2022/>

Tuindagen Park van Beervelde

6 – 8 oktober 2023
Park van Beervelde
<https://www.parkvanbeervelde.be>

Natuur en erfgoed gaan hand in hand

Samen werken we aan de toekomst van uw domein!

Landmax
Part of United Experts

Laat een geïntegreerd beheersplan opstellen met oog op een duurzame toekomst.

Ontdek er alles over via:

www.landmax.be/beheerplanning

i.s.m.

ERF
GOED
EN
VISIE

Contacteer ons via
info@landmax.be of bel 014 26 25 00